

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA PEDAGOGICKÁ
KATEDRA PEDAGOGIKY

COMING OUT U ADOLESCENTNÍCH GAYŮ A LESBIČEK
BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Michaela Halámková

*Učitelství praktického vyučování a odborného výcviku
léta studia 2011 – 2014*

Vedoucí práce: doc. PaedDr. Marie Kocurová, Ph.D.

Plzeň, 2014

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

V Plzni, 28. března 2014

.....
vlastnoruční podpis

Poděkování

Srdečně děkuji paní doc. PaedDr. Marii Kocurové, Ph. D. za odborné vedení, trpělivost, poskytování rad a připomínek při zpracování bakalářské práce.

Děkuji všem osloveným respondentům, kteří byli ochotni poskytnout rozhovory, bez nichž by tato práce nemohla vzniknout.

V Plzni, 28. března 2014

.....

vlastnoruční podpis

DE SE NACHÁZÍ ORIGINAL ZADÁNÍ KVALIFIKAČNÍ PRÁCE.

OBSAH

SLOVNÍK POJMŮ	3
ÚVOD.....	4
1 SEXUÁLNÍ ORIENTACE.....	5
2 HISTORIE HOMOSEXUALITY	8
2.1 STARÉ ŘECKO.....	8
2.2 STAROVĚKÝ ŘÍM	8
2.3 STŘEDOVĚK A NOVOVĚK.....	9
2.4 HOMOSEXUALITA 19. A 20. STOLETÍ.....	9
2.4.1 Homosexualita v 19. a 20. století z pohledu medicíny	9
3 HETEROSEXUALITA	13
4 HOMOSEXUALITA.....	14
4.1 DRUHY HOMOSEXUALITY	15
4.2 UNIVERZÁLNÍ PNUTÍ NEBO SPECIFICKÁ IDENTITA JEDNÉ MENŠINY	15
4.3 BIOLOGICKÁ PODMÍNĚNOST SEXUÁLNÍ ORIENTACE	16
4.3.1 Genetické studie	16
4.3.2 Endokrinologický výzkum	17
4.3.3 Anatomicko-morfologický a psychofyzilogický výzkum	18
5 BISEXUALITA.....	20
6 DĚTSTVÍ PREHOMOSEXUÁLNÍCH DĚTÍ.....	22
7 COMING OUT	23
7.1 PRECOMING OUT.....	25
7.2 VLASTNÍ COMING OUT.....	25
7.3 FÁZE EXPLORACE	26
7.4 FÁZE PARTNERSTVÍ	26
7.5 FÁZE INTEGRACE.....	26
7.6 PROCES PŘIJETÍ HOMOSEXUALITY RODIČI.....	26
8 ADOLESCENCE	28
8.1 CHARAKTERISTIKA ADOLESCENCE	28
8.1.1 Kdo doopravdy jsem.....	30
8.2 VZTAHY ADOLESCENTŮ	30
8.2.1 Vztahy k rodičům	31
8.2.2 Vrstevnické vztahy	31
9 VÝZKUMNÁ SONDA	33
9.1 CHARAKTERISTIKA VÝZKUMU	33
9.2 METODIKA.....	33
9.2.1 Realizace výzkumu.....	33
9.2.2 Výzkumná metoda.....	34
9.2.3 Výzkumný vzorek	35
9.3 ZPRACOVÁNÍ VÝZKUMU.....	37
9.3.1 Otevřené kódování a analýza zdrojových textů.....	37
9.4 VYHODNOCENÍ ROZHOVORŮ.....	47
9.4.1 První vztah adolescentních gayů a leseb	47
9.4.2 Uvědomění si odlišné sexuální orientace	47
9.4.3 Věk, ve kterém nastává u adolescentních gayů a leseb coming out	47
9.4.4 Přijetí adolescentních gayů a leseb svým okolím	48

9.4.5	Základní informace o respondentech.....	50
9.4.6	Otevřené kódování a analýza zdrojových textů.....	51
9.4.7	Vyhodnocení rozhovorů	53
9.5	ZÁVĚRY ŠETŘENÍ.....	54
9.5.1	Výzkumná otázka - Jaký byl sexuálně změřený první vztah adolescentních gayů a leseb?	54
9.5.2	Výzkumná otázka - Kdy nastalo první uvědomění své sexuální orientace?.....	54
9.5.3	Výzkumná otázka - Ve kterou chvíli nastalo sebepřijetí?	54
9.5.4	Výzkumná otázka - Jak jsou přijímání homosexuální adolescenti nejbližším okolím?.....	55
9.5.5	Výzkumná otázka - Budou shledány odlišné charakteristiky v procesu coming out u gayů a leseb?	55
9.5.6	Výzkumná otázka – Jsou po 25 letech v procesu coming out patrné nějaké změny?	55
10	ZÁVĚR	56
	RESUMÉ	57
	SEZNAM LITERATURY	58

SLOVNÍK POJMŮ

Heterosexualita – převažující erotická a citová náklonnost k jedincům opačného pohlaví.

Homosexualita – převažující erotická a citová náklonnost k jedincům stejného pohlaví.

Bisexualita – vyrovnaná erotická a citová náklonnost k oběma pohlavím.

Gay – z angličtiny přejaté slovo znamená původně veselý, rozverný, rozjásaný. Dnes mezinárodně užívaný označení pro homosexuála.

Lesba – označení pro homosexuálně orientovanou ženu.

Coming out – proces rozpoznání, přijetí své sexuální orientace uvnitř sebe a schopnost svěřeni se svým blízkým.

Egodystonní homosexualita – je taková homosexualita, se kterou není jedinec vyrovnan, vnitřně ji odmítá. Je považována za psychickou poruchu.

Egosyntonní homosexualita – je taková homosexualita, kterou jedinec přijímá a ztotožňuje se s ní.

Homofobie – strach z homosexuálů, netolerance a předsudky vůči homosexuálům.

ÚVOD

Homosexualita je projev sexuality, který patřil ke společnosti již od pradávna, a přesto byla donedávna v naší společnosti tabu. Dnes žijeme ve 21. století, v demokratické společnosti, v době, která nám dává možnosti cestovat, svobodně se vyjadřovat. O homosexualitě čteme, slyšíme o ní v médiích, veřejně se o ní mluví. Přesto je pro mnohé z nás tento pojem a s ním spojený gay či lesba nepřipustný. V naší majoritní společnosti stále panují předsudky a mýty, jež homosexuálně orientovanou minoritu diskriminují.

Tématem této bakalářské práce je proces coming out, který probíhá u homosexuálně orientovaných jedinců v období adolescence. Coming out je proces uvědomění si své odlišné sexuální orientace, vyrovnání se s ní a svěření se svému blízkému okolí. Adolescence je jedno z nejtěžších období života, kdy jedinec přechází z dětství do dospělosti, musí si uvědomit, kam chce patřit a kým chce být. Jak těžké toto období musí být pro ty, kteří si musí uvědomit nejen to, kam patří a kým chtějí být, ale především svou odlišnost. Co asi prožívají, jak se cítí, co v nich tyto pocity vyvolávají? Mohou se někomu s takovými pocity svěřit? Tyto a mnohé další otázky si musí zodpovědět adolescentní homosexuál a právě to byl důvod, proč jsem si toto téma zvolila.

Tato práce je rozdělena na dvě části, teoretickou a praktickou. Teoretická část nejprve objasní co je sexuální orientace. Především se však věnuje homosexualitě, její historii, původu a zejména pak procesu coming out. Poslední kapitolou je pohled na adolescenta, který teoretickou část uzavírá.

Cílem praktické části je analyzovat, jaké je prožívání adolescentních gayů a leseb v období coming outu od chvíle jejich prvního uvědomění si odlišné sexuální orientace, přes nesnadné krůčky vlastního přijetí, k nejtěžšímu kroku, kterým je zveřejnění své homosexuální orientace svým nejbližším. Právě v tomto období má rodina velmi významnou roli a nepochopení či dokonce zavrnutí těchto lidí může mít nedozírné následky.

1 SEXUÁLNÍ ORIENTACE

„*Sexuální orientaci rozumíme celoživotní, neměnný a nositelem nezapříčiněný a nezvolený stav výlučné nebo převážející erotické a citové preference osob daného pohlaví.*“ (I. Procházka in Weiss, 2010, str. 107).

U většiny jedinců se setkáváme s náklonností k opačnému pohlaví, tedy s heterosexuální orientací. V menšině případů se setkáváme s orientací homosexuální, náklonností ke stejnému pohlaví (odhady se pohybují okolo 1-10 %). O existenci bisexuální orientace, tedy celoživotní srovnatelné a vyrovnané sexuální i citové náklonnosti k oběma pohlavím, mluví někteří autoři jako o vzácné a jejich názory na ni se liší. Nicméně je však méně častá než homosexualita (Procházka in Weiss, 2010). „*Pro rozpoznání sexuální orientace jsou rozhodující erotické představy, sny a kvalita erotické citové náklonnosti – zamilovanosti.*“ (Procházka in Weiss, 2010, str. 107).

Biologická podmíněnost sexuální orientace, ale i zkušenosti, stupeň sebepoznání, společenské a kulturní podmínky vedou k vytváření *sexuální identity* jedince. Sexuální identitu rozlišujeme heterosexuální, homosexuální, bisexuální. Neméně důležité hodnocení, se kterým se setkáváme u sexuální orientace, je *sexuální chování*, jež má však nejnižší vypovídající hodnotu. Za určitých podmínek a motivace je mnoho lidí schopno adekvátní sexuální (někdy i citové) reakce na nepreferovaný erotický podnět. Dle výzkumů mělo 60 % homosexuálních mužů a 75 % lesbických žen ve svém životě sexuální zkušenost i s opačným pohlavím (Procházka in Weiss, 2010).

Tabulka č. 1: Odhady četnosti jevů v populaci

	Orientace	Identifikace	Chování
Homosexualita	96 %	95 – 97 %	90 %
Heterosexualita	4 %	2 – 3 %	1 – 2 %
Bisexualita	Méně než 1 %	1 %	8 %

Zdroj: Procházka, 2002.

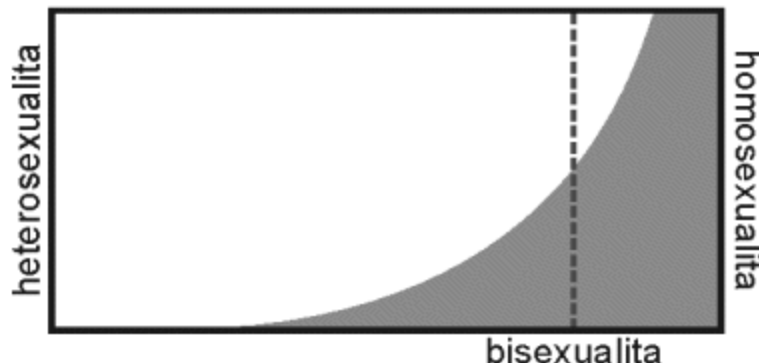
Typické je v tomto případě *náhrazkové chování*. To je takové chování, kdy heterosexuálně orientovaná osoba žijící v podmínkách, které jí znesnadňují nebo dokonce znemožňují kontakt s osobami opačného pohlaví (např. ve věznicích, na internátech, v armádě), se může pohlavně stýkat s osobou stejného pohlaví. Takové chování se též nazývá

homosexuální situační chování. Převažuje-li však u těchto lidí heterosexuální zaměření, pak se při nejbližší příležitosti navrátí k heterosexuálnímu způsobu života. Většina odborníků míní, že jakékoliv sexuální chování, pokud je oboustranně dobrovolné, nemá vliv na celoživotní sexuální orientaci jedince (Brzek, Pondělíčková, 1992).

Antropologové popisují homosexuální projevy, které u některých přírodních národů patří k iniciačním ceremoniálům mladých mužů. Toto chování je v příslušném společenství dokonce vyžadováno. Zde však nejde o homosexuální orientaci, nýbrž o homosexuální chování (Zvěřina, 2003).

Sexuální orientace nemusí vždy odpovídat sexuálnímu chování. Někteří lidé mohou být zaskočeni zjištěním o své orientaci. Mohou se své heterosexuální či homosexuální orientace po celý život zříci. Existují výhradně heterosexuálně orientované osoby, které se v určitém úseku života chovaly homosexuálně nebo bisexuálně. Naopak existují vyhraněné homosexuálně orientované osoby, které se během nějakého úseku života nebo dokonce po celý svůj život chovaly výlučně heterosexuálně (Brzek, Pondělíčková, 1992, str. 20).

Graf č. 1 : graf sexuality

Zdroj: Sexuální orientace, online, cit. 2013-12-18

Zakreslený obdélník představuje celou lidskou společnost nebo její reprezentativní vzorek. Uvnitř obdélníku existuje jakési heterosexuálně homosexuální kontinuum, spojitě spektrum, od levého, heterosexuálního okraje, kde jsou umístěny osoby jednoznačně heterosexuálně orientované, až po pravý, homosexuální okraj, při němž stojí osoby jednoznačně homosexuálně vyhraněné. Tato vyhraněnost se týká prožívání, tedy toho, kým je osoba pohlavně vzrušována a přitahována, zda osobou stejného či opačného pohlaví.

Mezi těmito krajními polohami se nacházejí osoby schopné vzrušit se jak objektem opačného, tak objektem stejného pohlaví. Čím více vlevo, tím více převažuje

heterosexuální zaměření nad homosexuálním, čím více vpravo, tím více převažuje homosexuální zaměření nad heterosexuálním.

Poměr této heterosexuální a homosexuální vzrušivosti je přibližně vyznačen zakreslenou křivkou. Prostor pod čarou představuje míru homosexuálního prožívání, prostor nad ní míru heterosexuálního prožívání.

V pravé části grafu, je zakreslena přerušovaná čára, zde je poměr heterosexuální a homosexuální preference vyrovnán 1: 1. Tam patří ti lidé, kteří nejsou schopni rozlišit, zda je pro ně sexuálně přitažlivější muž, nebo žena. To jsou tedy praví bisexuálové, nositelé sexuální orientace nazývané bisexualita. Avšak existují polemiky, zdali je opravdu někdo schopen se nalézat na této tenké přímkce.

O sexuálním zaměření jedince, jemuž odpovídá jeho poloha v grafu, je rozhodnuto dávno před narozením. Tato poloha, tedy jeho sexuální zaměření, se během života nijak významně nemění, a to ani vlivem heterosexuálních nebo homosexuálních zkušeností. Teorie „svedení“, která vznik homosexuální orientace vysvětlovala učením homosexuálnímu chování, jakýmsi návykem, je dnes odborníky kriticky zavrhnuta (Sexuální orientace, online, cit. 2013-12-18).

2 HISTORIE HOMOSEXUALITY

Homosexualita je mezi námi už odedávna, jen se v různých dobách mění pohled na ní. Ve starém Řecku byla mezi muži vyhledávána a patřila mezi běžný projev lásky, oproti tomu ve starověku byly jakékoli homosexuální projevy trestány smrtí.

2.1 STARÉ ŘECKO

Ve starém Řecku během 3. století př. n. l. patřilo ke společenské normě, aby zralý muž měl sexuální vztah s postpubertálním chlapcem. Řekové věřili a praktikovali, předávání moudrostí z generace na generaci se nejlépe daří přes náklonnost a lásku staršího moudrého muže. Chlapci, kteří dosahovali vedoucích rolí ve státě, v hospodářství, v umění dostávali základní vědomosti od svých starších milenců. Vztahy mezi staršími muži a jinochy byly podmíněny tím, že Řekové v té době nepřiznávali ženám sociální ani sexuální rovnoprávnost. Nemohli se s nimi tak dobře bavit, poučovat je a filozofovat (Pondělíčková-Mašlová, 2005).

Spencer (1995) míní, že Řekové milovali mladickou krásu, jež zahrnovala krásu intelektu i ducha. Starší muž byl milenci učitelem, mistrem, milujícím společníkem, který ho vedl cestou cti a ctnosti. Seznamoval ho se zvyklostmi, které panovaly v řeckém světě. Tato doba přinášela homosexuální lásce větší přízeň než heterosexuální. Z žen si pak muži pečlivě vybírali manželky, které jim dávaly to nejlepší potomstvo.

První ženská homosexualita je známa u básničky Sappó, která své city k ženám přenášela do svých básní (Brzek, Pondělíčková-Mášlová, 1992).

2.2 STAROVĚKÝ ŘÍM

Římská společnost zpočátku přijala řecké zvyklosti a uznávala u mužů sexuální přitažlivost chlapců a krásných mladíků. Tento postoj se však postupem času změnil a v římské říši převládal sexuální asketismus, což je nejspíše způsobeno šířením křesťanství. Homosexualita byla přijímána u mnoha císařů, státníků i politiků až do roku 342 n. l. V té době císaři Constantius a Constans zavedli trest smrti upálením za homosexuální chování. V roce 533 n. l. zavedl císař Justinián platnost božského zákona, kde stálo, že všechny homosexuální projevy byly trestány kastrací a upálením (Spencer, 1995).

2.3 STŘEDOVĚK A NOVOVĚK

Ve středověku byl pohled na sexuální identitu jiný než ve starověku, a to zejména díky autokratickému vlivu církve a státu, které odmítly akceptovat bisexualitu. Postupem času se všechny odchylky v sexuálním chování staly závažnými hříchy, homosexualita se považovala za sodomii nebo chlípnost. Tolerovala se pouze prostituce, kterou církev ignorovala. Ze společenského vědomí se vytrácel pojem bisexuality a vzniká polarita mezi tím, co je potlačeno, a tím, co se prezentuje veřejnosti, tedy mezi později nazývanou homosexualitou a společensky uznávanou heterosexuální. Od 14. století se homosexualita spojuje s magií a démonizmem. V 17. století je považována za hřích proti Bohu a zároveň tedy za morální a teologický nedostatek. Každý muž, který vychutnával sexuální prožitky s osobou stejného pohlaví, se považoval za zženštilého a jeho chování bylo pojato jako zločinné. V té době se zrodila *homofobie*. (Spencer, 1995). Karel IV. postihoval styk mezi osobami stejného pohlavím smrtí. Trest smrti za homosexuální styky byl u nás zrušen až Josefem II. roku 1787 (Brzek, Pondlíčková-Mašlová, 1992).

Během renesance se znovu objevil návrat k ideálům a způsobu života v antickém Řecku, a to především v Itálii. Postoj k homosexualitě se změnil na pozitivní. Homosexuálně orientovaní byli v té době např. Michelangelo a Leonerdo da Vinci (Spencer, 1995).

2.4 HOMOSEXUALITA 19. A 20. STOLETÍ

V této době se k homosexualitě veřejně hlásilo mnoho lidí. V Anglii k jejím příznivcům patřil např. spisovatel Oscar Wilde. Wilde byl ale za homosexualitu a její veřejnou propagaci soudem na dva roky odsouzen. Jeho hry se v divadlech přestaly hrát, nesměly se prodávat jeho knihy. Toto odsouzení má pro dějiny velký význam. Homosexuál žil v té době ze strachu ze zatknutí a odsouzení. Ve veřejném povědomí se stal homosexuál čímsi nepředstavitelným. Homosexualita byla spojována se zženštilostí, amorálností, přepychem, bezstarostností, dekadencí a estetizmem. Homosexuál byl vnímán jako bohatý parazit a označován jako buzerant (Spencer, 1995).

2.4.1 HOMOSEXUALITA V 19. A 20. STOLETÍ Z POHLEDU MEDICÍNY

V tomto období nastupuje generace lékařů, aby našla příčinu, v té době, sexuální dysfunkce.

Eugen Steinach (1861-1944) byl vídeňský lékař, který se pokoušel „léčit“ homosexualitu terapeutickými kastracemi homosexuálních mužů, kterým pak implantoval „zdravá“ varlata od mužů heterosexuálních (Zvěřina in Weiss, 2010).

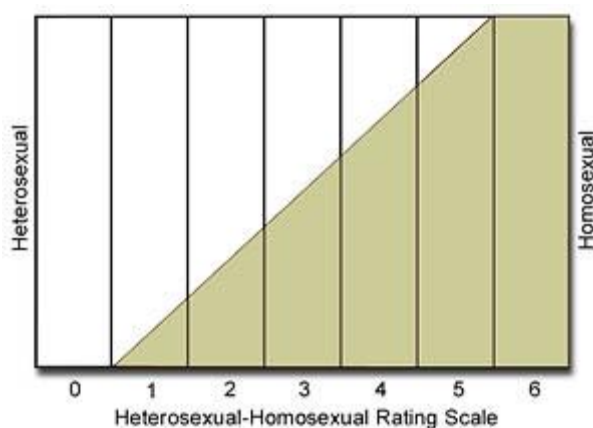
Průkopník hnutí za odkriminalizování a odmedicalizování homosexuální orientace byl právník, vydavatel, průkopník sexuologie Karl Heinrich Ulrichs (1825 – 1895), který publikoval celou řadu studií o svém homosexuálním zaměření. Mužskou homosexualitu označuje jako „Uranismus“, homosexuální muž byl tedy „Urning“. Homosexuální orientaci považuje za přirozenou, odmítá na ni nahlížet jako na zločin nebo jako na chorobu (Zvěřina in Weiss, 2010).

Další, kdo se zabýval homosexualitou, byl německý lékař a antropolog Magnus Hirschfeld (1868 – 1935). Sám Hirschfeld byl nejspíše příslušníkem homosexuální minority. „*Jako první zjišťoval zastoupení homosexuálů v populaci. Provedl výzkum u 1696 studentů, 1,5 % z nich byli přitahováni muži a 4,5 % mužů, kteří jevíli erotický o příslušníky obojího pohlaví.*“ (Weiss, Zvěřina, 2001, str. 96). V roce 1897 založil „Vědecko-humanitární výbor“, který propagoval myšlenku odkriminalizování homosexuality. Zavedl termín transvestitismus, který odlišoval od mužské homosexuality. Z iniciativy Hirschfelda, A. Ferela a H. Ellise vznikla v roce 1928 „Světová liga pro sexuální reformu“. Tato organizace měla celosvětovou působnost, avšak její praktická činnost byla omezena pouze na evropský region. V roce 1928 bylo vyhlášeno 10 hlavních cílů hnutí, mezi které patřilo i „*Správné chápání intersexuálních variant, zejména pak homosexuality mužů a žen*“. (Zvěřina in Weiss, 2010, str. 3-4.).

Dalším z významných průkopníků sexuologie byl americký biolog Alfred Charles Kinsey (1894 – 1956). V roce 1947 založil v Bloomingtonu, ve státě Indiana, známý sexuologický ústav (Institute for Sex Research). Vedl tým autorů, který provedl rozsáhlý výzkum sexuálního života amerických mužů a žen. Tohoto výzkumu se účastnilo tisíce respondentů, kteří byli vyšetřeni přímými rozhovory za pomoci vyšetřovacího schématu. Šetřením bylo odtabuizováno mnoho sexuálních témat a praktik, chápaných do té doby jako delikventní nebo deviantní. To se týká především homosexuálního chování, masturbace mužů a žen, předmanželské a mimomanželské sexuality. Práce však Ameriku šokovala a byla podrobena velké kritice. Setkáváme se zde s mnoha metodologickými nedostatky, především nedostatečnou reprezentativností zkoumaného souboru. Soubory se skládaly z dobrovolníků získaných z různých zdrojů bez přesně formalizovaných

výběrových pravidel, která se používají v moderním výzkumu. Vyšetřování tvořili bílí, mladí, vysokoškolsky vzdělaní muži. Tento výzkum stanovil zastoupení exkluzivně homosexuálních osob v obecné populaci na 4 % (Zvěřina in Weiss, 2010). Avšak ve svých zprávách v „Sexuálním chování mužů“ a „Sexuálního chování žen“ uvádí existenci 10 % homosexuální populace (Smith, 2004). Kinsey díky výzkumu stanovil škálu sexuální orientace.

Graf č. 2: Kinseyho sexuální škála

Zdroj: The Kinsey's heterosexual – homosexual Rating Scale, online, 2013-12-19

0- Výhradně heterosexuál.

1- Výhradní heterosexuál, jen mimochodem homosexuál.

2- Převážně heterosexuál, ale více než mimochodem homosexuál.

3- Stejně tak homo i heterosexuální.

4- Převážně homosexuál, ale více než náhodně heterosexuální.

5- Převážně homosexuál, heterosexuál pouze okrajově.

6- Výhradně homosexuální (The Kinsey's heterosexual – homosexual Rating Scale, online, 2013-12-19).

Tato škála ukazuje fakt, že sexuální orientace není pouze černo-bílá, ale že mezi homosexuální a heterosexuální vyhraněností existuje i šedivá, tedy něco mezi. Poukazuje na lidi s homo či heterosexuální orientací, kteří se s touto orientací identifikují, ale i na ty, jež mají zážitky anebo touhy, nicméně se homosexuály být necítí.

Kinseyho studie zvýraznila široký rozsah variací lidských sexuálních projevů. Následně legislativní a zákonné reformní akty ve většině zemí liberalizovaly různé aspekty sexuálního chování a to zejména toleranci homosexuality a potratů nebo poskytování antikoncepčních služeb osamělým ženám (Weiss, Zvěřina, 2001).

Českým významným sexuologem 20. století byl Kurt Freund (1914-2002), který poprvé užil falopletysmografickou metodu k vyšetření sexuální orientace mužů. Napsal první českou monografii o homosexualitě (Zvěřina in Weiss, 2010).

V tomto období se začala zviditelňovat individualita jedince, a to i v středních a nižších vrstvách. Mezi měšťany se odehrával zlom sexuálního studu. Ti se do této doby neodvážili napodobovat výstřednosti šlechty (Morus in Janošová, 2000). Změna nastala až během 2. světové války, kdy byla homosexualita poznamenána brutálním pronásledováním, a obvinění byli posíláni do koncentračních táborů (Spencer, 1995).

Právní postavení gayů a leseb se změnilo v roce 1961, kdy byla přijata reforma trestního zákona. Pohlavní styk mezi dvěma osobami stejného pohlaví staršími osmnácti let přestal být, podle §244 kriminálním aktem (Zákon č.140/1961, trestní zákon, online, cit. 2012-02-20). Zákon byl změněn především díky sexuologům K. Freundovi a K. Nedomovi. To však neměnilo nic na veřejném povědomí. Pokud gay nechtěl ohrozit příbuzenské vztahy nebo své zaměstnání, zůstával i nadále v anonymitě (Fanel, 2000). Homosexualita figurovala v kategorii psychiatrických nemocí mezi psychopatiemi a K. Freund (1962, str. 154) ji označil: „*Za hrubou poruchu motivace, trvající od mládí do konce života.*“

Situace se začala měnit po listopadu 1989, kdy byl novelizován zákon z roku 1961. Od 1. 7. 1990 je §244 zrušen (Zákon č. 175/1990, zákon, kterým se mění a doplňuje trestní zákon, online, cit. 2014-02-21). Homosexuální chování je od tohoto okamžiku po trestně právní stránce posuzováno stejně jako chování heterosexuální. Podle WHO nová 10. decenální revize Mezinárodní klasifikace nemocí z roku 1992 přestala považovat za nemoc egosyntonní homosexuální orientaci. Zůstala v ní pouze homosexualita egodystonní. MKM-10 u nás vstoupila v platnost v roce 1994 (Janošová, 2000).

Dne 3. 4. 2006 vešel v České republice v platnost zákon o registrovaném partnerství osob stejného pohlaví, který legitimizuje homosexuální svazky, avšak adopci dětí těmto párům neumožňuje (Zákon č. 115/2006, zákon o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů, online, cit. 2014-02-21).

3 HETEROSEXUALITA

„Heterosexuální orientace (heterosexualita), tedy orientace častější, je celoživotním, neměnným a nezapříčiněným stavem, jehož nositel, heterosexuál, je pohlavně vzrušován a přitahován osobou opačného pohlaví (heterosexuální muž je přitahován ženou, heterosexuální žena je přitahována mužem) a do ní se také zamilovat.“ (Brzek, Pondělíčková, 1992, str. 19).

Termín heterosexualita byl poprvé užit v roce 1923. Kládl důraz nejen na reprodukční stránku sexuality, ale i na její rekreační složku (Procházka in Weiss, 2010).

„Heterosexualita je dnes jedním z nejzřejmějších rysů maskulinity. Pro mužskou identitu je charakteristické vlastnit, brát si, pronikat, ovládat a prosazovat se, je-li nutno i silou. Pro ženskou identitu být vlastněná, poslušná, pasivní, pokorná. „Normalita“ a pohlavní identita jsou pojímány v kontextu nadřazenosti muže nad ženou.“ (Badinterová, 2005, str. 97).

Dnes je heterosexualita jeden z nejsamozřejmějších znaků mužské identity, vnímáme ji jako přirozenou danost (Badinterová, 2005).

4 HOMOSEXUALITA

„Homosexualita je celoživotní, neměnný a nositelem nezapříčiněný a nezvolený, tedy také nezaviněný stav, jež je charakterizován tím, že nositel tohoto stavu je pohlavně přitahován a vzrušován osobami stejného pohlaví (tedy homosexuální muž je přitahován a vzrušován mužem, homosexuální žena je přitahována a vzrušována ženou). Nositelem takového stavu je tedy homosexuál, buď homosexuální muž, nebo homosexuální (lesbická) žena.“ (Brzek, Pondělíčková, 1992, str. 19).

„Sexuální orientace je trvalou a neměnnou charakteristikou každého člověka. Vyjadřuje, že při volbě erotického partnera a své citové náklonnosti dáváme někomu přednost, muži nebo ženě. To ovšem neznamená, že umíme nějak jednoznačně a objektivně sexuální orientaci určit, změřit či stanovit. Jediným prostředkem pro její stanovení je vlastní sebezpoznání.“ (Procházka, 2002, str. 4).

Slovo homosexuální pochází z řeckého kořene homo, což znamená stejný. Světově nebylo spojováno s homosexualitou až do konce 19. století (Masters, Johnson, Kolodny, 1985).

Výraz homosexualita užil poprvé maďarský psychiatr K. Benkert roku 1869 pro lásku muže nebo ženy k osobě stejného pohlaví a to nejen po citové stránce, ale i schopnost reagovat na objekt stejného pohlaví, být jím vzrušen, s vidinou budoucího pohlavního styku (Brzek, Pondělíčková, 1992).

Homosexualita není projevem pouze lidské civilizace, vyskytuje se i u zvířat (Pondělíčková, Raboch, 2005).

Homosexuální orientace se vyskytuje u žen i u mužů. U mužů je podstatně častější. U žen je odhadován počet na 1 %, u mužů minimálně na 2 %. Homosexuálně orientovaní lidé jsou nejpočetnější sexuální minoritou v populaci vůbec (Zvěřina, 2003).

Podle některých výzkumů má až 37 % mužů a 19 % žen během celého života – třeba povrchní a epizodickou – homosexuální zkušenost. Může jí být platonický vztah, masturbační fantazie, polibky a petting, vzájemná masturbace a jiné praktiky. Osoby, které v šetření uvedly, že měly někdy v životě homosexuální zkušenost, umístily většinou její začátek (mnohdy zároveň konec) do období adolescence nebo pubescence. Tato homosexuální epizoda je považována za neškodné a přechodné tékání erotického citění a sexuálního pudu. Někteří autoři v ní vidí prospěšnou zkušenost. Několik homosexuálních kontaktů nemůže, jak se většinou soudí, změnit heterosexuální zaměření na homosexuální.

Nejhorší, co může homosexuální zkušenost způsobit, je to, že probudí spící sklon, který se vytvořil v dětství (Říčan, 2004).

V průběhu posledních let status homosexuální orientace prošel mnoha zásadními změnami. Přesto je zřejmé, že tato sexuální minorita představuje nejpočetnější stigmatizovaný segment společnosti. Ve srovnání s jinými menšinami je však situace homosexuálů odlišná. Společenské normy většinové společnosti ovlivňují jejich život již ve fázi dětství a v dospívání. Homosexuálové totiž nevyrostají jako členové minoritní populace. Možnost přirozené identifikace, která je typická pro vývoj osobnosti v období školního dětství a první etapy adolescence, jim chybí nebo je vytvářena jen velmi sporadicky. Velmi často je to vede k pocitu izolace a sociálního vykořenění. S prohlubujícím se vědomím odlišnosti se dospívající dostává do složité životní situace (Macek, Lacinová, 2006).

4.1 DRUHY HOMOSEXUALITY

Homosexualita je rozdělována podle pohlaví na mužskou a ženskou sexualitu. V posledních letech je homosexuálně zaměřený muž označován anglickým slovem *gay*, které je dnes mezinárodně ustálené. Dříve byl znám pod názvem *uranista*, dále je nazýván i hanlivými výrazy, jako např. *buzerant*, *teplouš*. Pro homosexuálně orientované ženy se užívá výraz *lesba*. Homosexualita se dělí na *egodystonní* a *egosyntonní*. Egodystonní je taková homosexuální orientace, s níž není jedinec zcela vyrovnán nebo ji dokonce vnitřně odmítá, což může u člověka vyvolat psychické problémy. V tomto případě je považována za zdravotní poruchu. Egosyntonní homosexualita, je taková orientace, s níž je dotyčný jedinec zcela vyrovnán, přijímá ji a ztotožňuje se s ní (Procházka, 2002).

4.2 UNIVERZÁLNÍ PNUTÍ NEBO SPECIFICKÁ IDENTITA JEDNÉ MENŠINY

Na jedné straně jsou mezi námi ti, kteří poukazují na podobnosti mezi homosexuály a heterosexuály a zdůrazňují univerzálnost homosexuálního pnutí. Na straně opačné jsou ti, kteří na světlo vynášejí odlišnosti a specifčnosti homosexuála. Vědci, kteří zkoumali homosexualitu z transkulturního hlediska, zjistili určitý počet konstant. Sociolog F. Whitam přišel po několika letech působení v homosexuálních komunitách v různých zemích jako USA, Guatemala, Brazílie a Filipíny se šesti závěry:

- homosexuální osoby se vyskytují ve všech společnostech,
- procento homosexuálů se zdá ve všech společnostech stejné a neměnné v čase,
- společenské normy nezabraňují ani neusnadňují homosexuální orientaci,

- homosexuální subkultury se objevují ve všech společnostech, v nichž je dostatečné množství osob,
- homosexuálové jednotlivých společností mají sklon k podobnému chování a mají podobné zájmy,
- všechny společnosti vytvářejí podobné kontinuum, pokud jde o homosexuální muže a ženy.

Z toho všeho vyplývá, že homosexualitu nevytvořilo zvláštní společenské uspořádání, ale že je základní formou lidské sexuality, které se projevuje ve všech kulturách (Badinterová, 2005).

4.3 BIOLOGICKÁ PODMÍNĚNOST SEXUÁLNÍ ORIENTACE

„Sexuální orientace není otázkou volby, ale je především biologicky podmíněna“. (Procházka in Weiss, 2010, str. 108). Ačkoli dodnes nebyly popsány mechanismy, které vedou k jejímu vzniku, existují indicie, které pro tuto podmíněnost svědčí. Biologický výzkum nebývá vždy jednoznačný. Nepodaří se vždy replikovat všechna data. Lze předpokládat, že vznik homo – či heterosexuální orientace může ovlivnit více kauzalit a že u člověka se nepochybně nejedná o monogenní dědičnost. Stále chybí jednota mezi odborníky. Vedou se názorové diskuse mezi evolučními darwinisty a kreacionisty neboli zastánci inteligentního designu, přičemž trpí vědecká pravda, protože ideové odpůrce nelze přesvědčit odbornými argumenty a případné kritické podněty jsou pak a priori odmítány (Procházka in Weiss, 2010). Mnoha liberálním filozofům se zdá zcela nepřijatelná představa, že by člověk mohl být v sexuální orientaci limitován něčím tak přizemním, jako je účinek steroidů, které produkují fetální gonády v nitroděložním vývoji, nebo genetickým kódem (Zvěřina, 2003).

Psychogenní teorie, jež byly do nedávna upřednostňovány, nikdy nepředložily jednoznačné důkazy, které by identifikovaly prokazatelně faktory přispívající k vytváření sexuální orientace. Pro biologické determinanty sexuální orientace svědčí studie genetické, neuroanatomické, studie prenatálních hormonů a studie imunologické (Procházka in Weiss, 2010).

4.3.1 GENETICKÉ STUDIE

První významnou studii dědičnosti homosexuality provedl Kallman v roce 1952 studováním jednovaječných a dvojevaječných dvojčat. Nalezl u nich stoprocentní shodu

v homosexuální orientaci u monozygotních párů na rozdíl od dizygotů, kde byl podíl homosexuálně orientovaných sourozenců jen o málo vyšší než mezi ostatními bratry a sestrami. Přestože již bylo v literatuře psáno o jednovaječných dvojčatech s rozdílnou sexuální orientací, je taková diskonkorace méně častá. Pravděpodobnost shody v homosexuální orientaci u nedvojčecích bratrů je 9 %, což je více než předpokládaný odhad v populaci.

Další studii provedli Bailey a Pillard, kteří zjistili asi 3x častější výskyt prokázaných i předpokládaných homosexuálů u mužských příbuzných ze strany matky než ze strany otce.

Na tuto studii navázal v roce 1993 D. Hamer genetickou analýzou X chromozomu u homosexuálních mužů. Tato teorie předpokládá, že homosexuální orientace, nebo jeden z jejích subtypů je geneticky podmíněn a přenáší se přes pohlavní X chromozom. Tato teorie se však již nevyjadřuje ke vzniku ženské homosexuality.

Camperio-Ciani zjistil na souboru 4600 příbuzných přibližně 100 homosexuálů i heterosexuálů, že ze strany matek homosexuálních mužů je nejen častější výskyt dalších homosexuálů, ale zároveň také to, že ženy z matčiny strany mají mnohem vyšší počet dětí. Domnívá se, že neznámým způsobem gen (zřejmě X chromozomu), který způsobuje u muže homosexualitu, vede u žen k vyšší plodnosti (Procházka in Weiss, 2010).

4.3.2 ENDOKRINOLOGICKÝ VÝZKUM

První hormonální ovlivnění sexuálního vývoje se pokusil změnit vídeňský fyziolog E. Steinach, který během nitroděložního života implantoval zvířatům žlázy opačného pohlaví a tím ovlivnil jejich chování v dospělosti. Domníval se, že u homosexuálů došlo ke zkřížení ve vývoji pohlavních žláz a tím se u mužů uplatňují ženské žlázy. V jejich varlatech hledal ženské buňky a pokoušel se změnit sexuální orientaci kastrací s následnou transplantací gonád heterosexuálních mužů.

Během 2. světové války se nacističtí lékaři pokoušeli léčit homosexualitu vysokými dávkami testosteronů. Při testování mužů v dospělosti však zjistili, že podávání hormonů sexuální orientaci nijak neovlivňuje (Procházka in Weiss, 2010).

Německý endokrinolog Dörner zjistil častější pozitivní estrogenový biofeedback u transsexuálních a homosexuálních mužů. Podle něj existují v hypotalamu centra sexuální identity a řízení sexuálních hormonů, která se během vývoje pohlavně diferencují. Příčinu

homosexuality hledal v krátkém období intrauterinního života a to nejspíše během jednoho týdne ve 2. trimestru (Procházka in Weiss, 2010). Tvrdí, že matky homosexuálních mužů zažijí více stresu během těhotenství než matky heterosexuálů. Svou teorii prokazoval na základě údajů, které svědčily o významně vyšších počtech homosexuálů mezi muži narozených na území bývalé NDR na konci druhé světové války a v poválečných letech (Weiss, 2010).

Podíl endokrinních hypotéz na vznik homosexuality má však velkou kritiku. Většina experimentů je totiž prováděna na zvířatech, proto tedy tyto výsledky nelze automaticky přenášet na člověka. U zvířat jsme schopni hodnotit chování, nikoli však prožívání.

Velká pozornost je v poslední době věnována délce prstů, tedy vzájemnému poměru délky ukazováčku a prsteníku. U mužů je poměr druhého prstu ke čtvrtému prstu menší než u žen a předpokládá se, že to souvisí s prenatální androgenizací. Většina studií potvrdila u homosexuálních žen souvislost s rozdílným poměrem prstů (jejich délka prstů se blíží mužům). Některé studie potvrdily fakt i u mužů, to tedy znamená, že v jejich intrauterinním životě docházelo k adekvátní androgenizaci až hyperandrogenizaci.

Podle Blancharda vzrůstá pravděpodobnost vzniku homosexuality tehdy, pokud měl muž staršího bratra/bratry. Tato pravděpodobnost narůstá o 33 % u každého staršího sourozence mužského pohlaví. (Procházka in Weiss, 2010).

4.3.3 ANATOMICKO-MORFOLOGICKÝ A PSYCHOFYZIOLOGICKÝ VÝZKUM

U některých homosexuálních mužů jsou již od pohledu patrné feminní rysy a naopak maskulinní sklony u lesbických žen. „*Homosexualita je vnímána jako projev ženské duše v mužském těle nebo jako intermediární konstituce mezi oběma pohlavími.*“ (Procházka in Weiss, 2010, str. 111). Z tohoto důvodu je již od počátku snaha najít a specifikovat tyto rozdíly. Které charakteristiky odlišují homosexuály od heterosexuálů? Některé studie uvádějí odlišnosti v antropometrickém ukazateli, v poměru šířky ramen k šířce boků, jiné to však vyvracejí. Pražský sexuolog Kurt Freund nezjistil žádné rozdíly v somatických rozdílech v závislosti na sexuální orientaci. Výjimkou je váha homosexuálních mužů, které však spíše souvisí se špatnou životosprávou. Za kuriozitu byl považován nálezný Freud a Nedomy (roku 1961). Homosexuální muži mají mít podle těchto lékařů větší váhu penisu. Později tento nálezný potvrdili Bogaert s Hershbergerem a vysvětlují ho změnami v prenatálních androgenech. Další hledání byla podmíněna již zmíněnými endokrinologickými výzkumy a pak i psychofyziometrickými zjištěními mezi mužským

a ženským pohlavím. Jedná se především o menší prostorovou představivost, nižší úroveň agresivity a častější levorukost u homosexuálních mužů (Procházka in Weiss, 2010).

Později se výzkum přesunul k jemným anatomickým rozdílům ve struktuře mozku. Koncem 70. let popsal Gorski sexuálně dimorfní jádra v mezimozku. U mužů jsou výrazně větší než u žen a zároveň mají rozdílnou cytoarchitektonickou strukturu. Výzkumy prokázaly, že tato centra se diferencují během intrauterinního života. Stejně jako u endokrinologických studií byly práce uskutečněny na zvířatech, proto není jistá možnost poznatky aplikovat na humánní výzkum (Procházka in Weiss, 2010).

Simon LeVay popsal existenci čtyř sexuálně dimorfních jader předního hypotalamu u člověka. U třetího jádra zjistil, že je u heterosexuálních mužů více než 2x větší než u homosexuálních mužů a žen. Toto jádro pak považuje za biologický substrát sexuální orientace. Nicméně toto bylo potvrzeno jen částečně. Největší kritika anatomických studií je zaměřena na skutečnost, že většina homosexuálů, kteří byli zkoumáni, zemřela na AIDS (Procházka in Weiss, 2010).

Je důležité si uvědomit, že homosexualitu nepovažujeme za nemoc ani jako poruchu, je jedním z možných projevů sexuální orientace. Za zdravotní poruchu je považována pouze egodystonní orientace. Homosexuální orientaci není možné změnit ani ji vyléčit. Většina takových pokusů skončila v minulosti neúspěchem (Procházka, 2002). Zároveň však nebylo nikdy prokázáno, že by bylo možné se homosexuální orientaci naučit (Zvěřina, 2003).

Závěrem lze říci, že přibývá podnětných studií, které svědčí pro biologickou podmíněnost, především genetickou, sexuální orientace. Výsledky nejsou zatím jednoznačné, to však není důvod ke zpochybňování, ale spíše k hledání metodických chyb (Procházka in Weiss, 2010).

5 BISEXUALITA

„Bisexuality rozumíme celoživotní, neměnný, subjektem nezapříčiněný a nezvolný stav, v jehož důsledku je jeho nositel, bisexuál, pohlavně vzrušován a přitahován přibližně stejně silně osobami obou pohlaví (muži i ženami).“ (Brzek, Pondělíčková 1992, str. 19).

Termín „Bisexuality“ poprvé použil Darwin pro jedince z rostlinné a živočišné říše, kteří mají obě pohlaví. Později se tímto termínem začali označovat (a dodnes se tak označují) lidé, kteří jsou stejně přitahováni muži a ženami, a kteří mohou s jedněmi i druhými uspokojivě pohlavně žít (Pondělíčková-Mašlová, Raboch, 2005).

Podle rakouského neurologa a psychopatologa, rodáka z Moravy, Sigmunda Freuda, má každý člověk vrozené mužské i ženské vlohy, které po přijetí určitého sexuálního chování v souladu s fyziologickým pohlavím projeví vnitřní konflikt. Sexualita druhého pohlaví je zatlačena do nevědomí, avšak ne zcela. Na vědomé či nevědomé úrovni se pak při určitém pudovém vzrušení vynoří u muže například jako latentní homosexualita, u ženy třeba tím, že mužům závidí pohlavní úd. Freud viděl příčinu v hormonálních vlivech (Brzek, Pondělíčková, 1992).

Podle zástupců tzv. Dichotomní koncepce z řad odborníků lze o bisexualitě hovořit pouze u těch jedinců, kteří nejsou schopni rozlišit, jakému pohlaví by dali přednost. V obou směrech jsou přitahováni stejně. Z hlediska této koncepce je výsledkem psychosexuálního vývoje člověka jednoznačná heterosexualita nebo homosexualita, která se již v průběhu života nemění. Na výlučné homo – nebo heterosexuální sebezpojetí jedince by nemělo mít vliv ani zjištění, že vlastní sexualita obsahuje i prvky opačného erotického prožívání. Takových jedinců, které mohou jednoznačně říci, že jsou homosexuálně a zároveň heterosexuálně orientovaní, je opravdu málo. Pokud tomu tak je, pouze jich by se podle dichotomní koncepce bisexualita týkala (Cabaj, Stein in Janošová, 2000).

Bisexuality je častější u žen, u osob mající zkušenosti s oběma pohlavími a v adolescenci, kdy souvisí s procesem coming out (Procházka, 2010).

„Heterosexuálové každou formu bisexuality posuzují jako druh homosexuality, homosexuálové považují bisexuály za lidi, kteří nemají dost odvahy přiznat svou homosexualitu ani sami sobě a nutí se do heterosexuálního života. Mýlí se jedni i druzí“ (Pondělíčková- Mašlová, Raboch, 2005, str. 151). Bisexuálové myslí, cítí, jednají stejně a obojí prožívají rovnocenně. Nehájí a neodsuzují žádnou formu sexuální orientace.

U těchto lidí se střídají různě dlouhá období heterosexuality s podobně trvajícím úseky homosexuální preference, anebo mohou prožívat souběžnou náklonnost k mužům i k ženám. O přitažlivosti sexuálních partnerů u nich nerozhoduje pohlaví, ale atraktivnost osoby, a to nejen atraktivnost vzhledu, ale i atraktivnost způsobu chování, vyjadřování a osobní kultury (Pondělíčková-Mašlová, Raboch, 2005). Podle některých odborníků bisexuálně orientovaní jedinci nemají o trvalý vztah zájem. Celoživotní věrnost jednomu pohlaví pro ně představuje citovou redukci, protože pak postrádají něco specifického pro druhé pohlaví. Obvykle se bisexuál chová skutečně bisexuálně tehdy, pokud se necítí vázán obecně uznávanými normami (Brzek, Pondělíčková, 1992).

Za bisexuála však nemůžeme považovat takového jedince, který je heterosexuálně orientovaný a někdy se chová z důvodu nouze homosexuálně (např. homosexuální prostitucí). V tomto případě jde pouze o bisexuální chování (Brzek, Pondělíčková, 1992).

6 DĚTSTVÍ PREHOMOSEXUÁLNÍCH DĚTÍ

Po narození dítěte je pohlaví určeno samo sebou a rodiče i okolí se tak k němu chovají. Pro rozvoj jeho pohlavní identity je pohled rodičů a jistota ohledně pohlaví jejich dítěte rozhodující. Lidé mají všeobecně sklon udělovat druhým a především novorozenci „pohlavní nálepkou“, s níž je v závislosti na přisouzeném pohlaví spojeno odlišné chování k dítěti. Pro rodiče, zejména pro otce to je jejich „velký kluk“ v případě narození syna. U dcer je to „krásná, roztomilá holčička“. Sklon k stereotypnímu zařazování nemluvněte mají oba rodiče, ale výraznější je u otců. Od narození je učíme gestem, hlasem, výběrem hraček a oblečků, podle toho, k jakému pohlaví patří (Badinterová, 2005).

Typické pro pojem psychické maskulinity nebo feminity je výskyt určitých druhů postojů a chování, charakteristických pro každé z obou pohlaví uvnitř jednotlivých, relativně homogenních společenských skupin. U hochů se vyskytuje více agrese a zlobných reakcí než u děvčat. Hoši častěji berou hračky jiným dětem, napadají je a s ostatními se odmítají dělit, dívky se vyhýbají střetům a ustupují snadněji (Freund, 1962).

U prehomosexuálních dětí je častější změněná „nekonformní“ pohlavní identita v dětství. Je pro ně typické homosociální chování (vyhledávání vrstevníků stejného pohlaví). Typické než preference zájmů daných pro pohlaví opačné je odmítání zájmů typických (nezájem o agresivní sporty u chlapců, u dívek odmítání dívčího oblečení). Prehomosexuální děti se přibližně v polovině případů chovají jako *sissy boys* (tedy clapci preferující dívčí kolektiv a zájmy) a *tomboys* (dívky s preferencí chlapeckého kolektivu a zájmů). Grossmann in Weiss (2010) upozorňuje, že zatímco v pohlavní identitě nekonformní jedinci mohou mít složitější období dětství (adaptace v kolektivu, šikana), pro konformní jedince může být složitější období coming out, na které jsou méně připraveni a více se u nich internalizovaly homofobní postoje. Feminní chování je u chlapců spojeno se zhoršenou adaptací v kolektivu vrstevníků. Maskulinně hodnotící muži se v dospělosti méně často svěřovali rodičům se svou orientací (Procházka in Weiss, 2010).

7 COMING OUT

Každý člověk, jakkoli orientovaný, prožívá proces coming out. Je to uvědomování si vlastní individuality, čili i své sexuality (Janošová, 2000).

Coming out můžeme definovat jako: „*Vnitropsychický konflikt mezi internalizovanou homofobií, jež zahrnuje zvnitřnění a ztotožnění se sociálními negativními postoji k homosexuální orientaci na straně jedné a nově rozpoznaným nebo alespoň podstatně uvědomovaným vlastním erotickým zaměřením.*“ (Procházka in Weiss, 2010, str. 115).

Podle Nedbálkové (2007) znamená coming out v překladu vyjít ven, vyjít na povrch, vyjít najevo. Je to proces, kdy se s někým o tuto zkušenost podělíme. „*Coming out je individuální záležitost a velmi záleží na tom, jaké máme vztahy s rodiči, kamarády, čemu se věnujeme, kde žijeme. Coming out se nám bude procházet snáz, když jsme sami se sebou vyrovnaní a smíření.*“ (Nedbálková, 2007, str. 16).

„*Proces coming out je označení pro rozpoznání atypické sexuální orientace a jejího osvojení. Typickým obdobím pro začátek coming outu je raná fáze adolescence.*“ (Polášková in Macek, Lacinová, 2006, str. 70, 71).

Citová a fyzická náklonnost se začíná rýsovat v pubertě, kdy zejména u chlapců dochází k bouřlivým hormonálním změnám, které startují jejich sexualitu, což se projeví erotickými sny, fantaziemi, zejména při onanii. Přesto mnoho homosexuálních chlapců dokáže své touhy potlačit a neuvědomuje si je. Zaměření těchto jedinců se může projevit až ve zralém věku, kdy mají již rodiny a jsou ženatí. Většina z těchto mužů zpětně uvádí, že si v důsledku společenských zvyklostí nedovolili své sexuální zaměření připustit (Procházka, 2002).

Období dospívání, kdy se doposud vzájemně ignorující skupiny chlapců a děvčat začínají vzájemně přitahovat, začínají se sobě vzájemně dvořit, je nepochopitelné pro homosexuální chlapce. Cítí se být zrazeni, zklamáni ztrátou kamaráda, kterého možná on sám miloval. Někdy může trvat i léta, než si uvědomí, že on je ten, kdo je přitahován stejným pohlavím (Brzek, Pondělíčková, 1992).

Po překonání období zmatku ze své odlišnosti, se dospívající rozhodnou někomu svěřit se svou sexuální identitou. Obvykle to bývají důvěrní a blízcí přátelé, teprve poté přicházejí na řadu rodiče. Třebaže má jedinec coming out za sebou, může trvat měsíce i roky, než dosáhne akceptace jako gay či lesba. Jako indikátory míry akceptace slouží spokojenost se

svou orientací, nezájem o její změnu a touha navázat intimní vztah s osobou stejného pohlaví (Polášková in Macek, Lacinová, 2006).

Tabulka 2: Věk kdy došlo k rozpoznání homosexuální orientace u mužů.

do 12 let	11 %
12 – 16 let	59 %
16 – 18 let	15 %
18 – 24 let	12 %
nad 24 let	3 %

Zdroj: Günther in Procházka, 2002.

Proces rozpoznání a přijetí své sexuální orientace provází neustálé kroky vpřed a vzad a samozřejmě váhání. „*Nejzranitelnější skupinou jsou mladší adolescenti, kteří se kvůli citové a fyzické nevyzrálosti, nedostatku zkušeností, potřebě být součástí vrstevnického kolektivu a závislosti na rodině stávají snadnou a častou obětí sociální stigmatizace. Mnozí se svou orientací rozhodnou popřít, jiní se pokouší aktivně změnit prostřednictvím heterosexuálních vztahů*“ (Polášková in Macek, Lacinová, 2006, str. 70).

Roli v procesu sebepoznání hraje ztotožnění se s gay či lesbickou kulturou a prostředím, která může mladého homosexuála více oslovit (Procházka, 2002).

Podle výzkumů se dospívající gayové a lesbičky rozhodnou svěřit jako první takové osobě, kterou vnímají jako nejméně ohrožující (emocionálně, fyzicky, materiálně). Podle výsledků internetového šetření v USA, kterého se zúčastnilo téměř 2000 dospívajících ve věku od 10 – 25 let (věkový průměr 18 let), je první osobou kamarád/ka (76 %), spolužáci (66 %), přátelé mimo školu (61 %). Se značným odstupem přicházejí na řadu rodiče, zejména matky (49 %), sourozenci (38 %) a v 36 % případů byl první v pořadí otec. Nejvíce problémů s přijetím své homosexuální orientace mívají lidé pohybující se v sociálně silně restriktivních societách s vysokým stupněm homofobie (Polášková in Macek, Lacinová, 2006).

Být adolescentem s homosexuální orientací často znamená procházet dvěma vzájemně propojenými, simultánně probíhajícími procesy – coming outem a dospíváním. Vývojové úkoly spojené s coming outem se do značné míry překrývají s vývojovými úkoly adolescence jako takové – tzn. formování vlastní identity, budování sebehodnocení

a socializace. Coming out pak rozšiřuje tyto úkoly o novou dimenzi (Polášková in Macek, Lacinová, 2006).

V tomto období se zvyšuje riziko společenské diskriminace a psychopatologických jevů, včetně depresí, sebevražednosti a užívání návykových látek. Nejčastějším obdobím, kdy coming out začíná, je období puberty a má několik základních fází.

Stehlíková in Janošová (2000) dělí coming out na dvě základní fáze, které dále člení do pěti bodů:

- zjištění skutečnosti o svém zaměření a její akceptace,
- uspořádání života v jejím souladu, které dále dělí do pěti bodů.

Procházka rozděluje coming out do pěti fází, jež se mohou vzájemně prolínat. Těmito fázemi jsou: precoming out, vlastní coming out, fáze explorační, partnerství a fáze integrace (Procházka in Weiss, 2010).

7.1 PRECOMING OUT

Období, kdy si jedinec uvědomuje vlastní odlišnosti, nedokáže je však pojmenovat a vyjádřit je. Již v dětství se u něj projevuje tzv. změněná pohlavní identita, někdy i narušený vztah k otci a izolace v kolektivu vrstevníků. V této fázi vznikají poruchy sebehodnocení (Procházka in Weiss, 2010).

7.2 VLASTNÍ COMING OUT

V tomto období si jedinec uvědomuje, že zdrojem odlišnosti je jiné sexuální zaměření než čekal a jež od něj očekává jeho okolí. Neztotožňuje se s ním, dokonce jej odmítá a brání si připustit jeho existenci. Mezi stupněmi u tohoto jedince je bisexuální sebeidentifikace. Jedinec někdy považuje homosexuální cítění za přechodné období vývoje. V další fázi přiznává sám sobě svou sexuální orientaci a po určité době se dokáže svěřit i někomu blízkému. Průměrná doba od rozpoznání sexuální orientace po chvíli svěřením se někomu jinému bývá i několik let. Za nejobtížnější krok této fáze je svěřením se rodičům se svým zaměřením. To mnohdy vyžaduje psychologickou a edukační intervenci. Jednodušší a časnější svěřením bude probíhat v rodinách s blízkými rodinnými vztahy, kde bude příznivější průběh coming outu. V opačném případě, kde je nedostatečná emoční podpora, činí mladé homosexuální jedince ještě více zranitelné při negativních reakcích okolí (Procházka in Weiss, 2010).

7.3 FÁZE EXPLORACE

V tuto chvíli dochází k experimentování s novou uvědomovanou sexuální identitou. Jedinec přechází k navazování prvních sexuálních vztahů. Gay muži měli v průzkumech svůj první sexuální styk dříve, než první partnerský vztah. I tak je ale sexuální vývoj homosexuálních jedinců proti heterosexuálním pomalejší (Procházka in Weiss, 2010).

7.4 FÁZE PARTNERSTVÍ

Jedinec navazuje první partnerské vztahy, dochází ke sladění sexuální orientace a citových vztahů. Stále ale přetrvává nedůvěra k perspektivě vztahu, k partnerovi, obavy z reakcí okolí (Procházka in Weiss, 2010).

7.5 FÁZE INTEGRACE

V této fázi nastává integrace osobnosti, nalezení a dotvoření hodnotového systému včetně začlenění sexuální orientace do všech důležitých částí života (Procházka in Weiss, 2010).

7.6 PROCES PŘIJETÍ HOMOSEXUALITY RODIČI

Jedním z nejdůležitějších faktorů ovlivňující proces coming out u dospívajících, je reakce lidí v nejbližším okolí, především pak rodičů. Většina rodin však není připravena na coming out svého dítěte a je jím zaskočena. Pro rodiče, kteří nejsou o tomto procesu informováni, je dosti obtížné se s jinakostí svého dítěte vyrovnat. Mnohé rodiny se potýkají s pocitem zmatku a lítosti a velmi často na sdělenou informaci reagují popřením. Smířit se s touto skutečností vyžaduje čas, jehož délka může značně variovat u jednotlivých rodin. Některé rodiny se někdy rozhodnou vyhledat odbornou pomoc (Polášková in Macek, Lacinová, 2006).

Často se hovoří o „rodičovském coming outu“. Rodiče procházejí procesem, který je analogický s procesem vyrovnání se smrtí blízké osoby, kdy jednotlivé fáze zahrnují: šok, snahu o popření skutečnosti, hněv/zlobu, vyjednávání, deprese a v závěrečné fázi přijetí reality. Rodiče mají někdy pocit, že kvůli homosexualitě o své dítě přicházejí a se ztrátou dítěte mizí i status tzv. normální rodiny (Polášková in Macek, Lacinová, 2006).

Zároveň se před nimi samými otevírá nový proces přijetí nové perspektivy budoucnosti, kdy budou muset přehodnotit své budoucí plány a představy týkající se např. vnoučat (Janošová, 2000).

Reakci rodičů na zprávě o odlišném zaměření jejich dítěte může ovlivnit i fakt, zda se jí dozví přímo od dítěte nebo nepřímo z okolí. Neméně důležitý aspekt je věk dospívajícího, který se rozhodl svěřit rodičům. Čím nižší věk dospívajícího, tím více rodiče sdělení bagatelizují a deklarovanou homosexualitu považují za záležitost přechodného charakteru. Velkou roli hraje i věk, vzdělání rodičů a místo, kde rodina žije (Polášková in Macek, Lacinová, 2006).

Když se adolescent rozhodne svěřit někomu s něčím, s čím se předtím dlouho zabýval a třeba i trápil, očekává často dramatickou reakci. Ta však nemusí přijít. Kamarádi mohou říct, že si to mysleli, spolužáci tento fakt přijmou dobře. U rodičů se můžeme setkat s mlčením. Žádné prudké reakce, ani žádné otázky. Vzali to na vědomí, nechtějí však o tom slyšet, natož o tom mluvit. Někteří potřebují delší čas, pro přijetí takové skutečnosti (Nedbálková, 2007).

Rodiče nikdy nefigurují jako první osoba, které by se homosexuální syn či dcera svěřili. Mezi prvním coming outem a svěřením se rodičům může být časová prodleva i několik let. Obecně rodiče reagují hůře – zamítavěji než první osoba, které se dospívající svěřili (Polášková in Macek, Lacinová, 2006).

Většina chlapců o své homosexuální orientaci informuje dříve matku, která pro ně představuje větší emocionální zázemí než otec. Přejí si a zároveň potřebují matčinu podporu. Ti chlapci, které matka podporovala, měli s ní důvěrný a stabilní vztah, ti vykazovali vyšší sebehodnocení (Savin-Williams in Macek, Lacinová, 2006).

Lesbické dívky mají s otci většinou citově chudý vztah a otcové se zřídka kdy zajímají o partnerský život své dcery. Zdrojem informací tohoto rázu pro ně supluje matka. Proto otec nepatří mezi osoby, kterým by se lesbická dcera rozhodla svěřit. Pokud se tak stane, otcovské reakce jsou obvykle neutrální nebo mírně pozitivní. Dívky považují vazbu s matkou za lepší zázemí pro sdílení osobních a citových záležitostí (Collins, Russell in Macek, Lacinová, 2006).

8 ADOLESCENCE

Adolescence je specifickou vývojovou etapou života, která patří mezi nejsložitější období. Dospívající se musí socializovat do společnosti, najít si vlastní identitu, své místo ve vrstevnické skupině a partnerský vztah, musí zvládnout výběr budoucí profese a nástup do povolání. Věkové rozmezí adolescence se u různých autorů liší. Tato kapitola představí adolescenci očima různých autorů.

„*Adolescenci se označuje celé období mezi dětstvím a dospělostí.*“ (Macek, 1999, str. 12).

Termín *adolescence* je odvozen z latinského slova *adolescere*, dorůstat, dospívat, mohutnět. V českém jazyce se zaměňuje s označením *dospívající* či *dorost* a též *mládež* (Macek, 1999).

Dospívání jako specifická životní fáze se vytvořilo v rámci civilizačních změn. V přírodních společenstvích mívá přechod k dospělosti charakter rituálu a souvisel s pohlavním dozríváním (Vágnerová, 2012).

8.1 CHARAKTERISTIKA ADOLESCENCE

Patří adolescence mezi specifické období v psychickém vývoji člověka? Jak dlouho trvá? Čím začíná a čím končí? Co je psychologickou podstatou tohoto období? S těmito a dalšími otázkami je konfrontovaný každý, kdo se zabývá psychickými charakteristikami adolescence.

Časové vymezení a specifikace tohoto období se u jednotlivých autorů velmi různí. V evropské psychologii se adolescence oddělovala od pubescence. Pubescence (v české terminologii dospívání) se pak obvykle ohraničuje intervalem od 11 až 15 let. Adolescence (v české terminologii mládí) se většinou vymezuje od 15 do 20 (22) let (Macek, 1999).

Podle Říčana (2005) je adolescence období na vrcholu mládí, ve věku mezi 15 – 20 rokem. Člověk je nejkrásnější, tělesně i duševně nejsvěžejší, nejdychtivější a nejbystřejší. Zároveň je dospívání těžké období plné rozporů. Ve vztahu k druhému pohlaví má prožít něco víc než pouhé okouzlení, něco, co bude přinejmenším vážným hledáním, pokusem poznat a dát se poznat. Vstup do adolescence je dán dobou, kdy mladý člověk zpravidla tělesně dozrívá jako muž (o něco později) nebo jako žena (o něco dříve), a zároveň dobou, kdy zvolil učební nebo studijní obor a začíná se připravovat na určité povolání. Konec období je obtížné stanovit jednoznačně.

Vágnerová charakterizuje toto období jako přechod mezi dětstvím a dospělostí, čili jednu dekádu života od 10 do 20 let, kdy u dospívajícího dochází ke komplexní přeměně osobnosti ve všech oblastech: somatické, psychické i sociální. Mnohé změny jsou podmíněny biologicky, ale vždy je výrazně ovlivňují psychické a sociální faktory, se kterými jsou ve vzájemné interakci. „*Je to období hledání a přehodnocování, v němž má jedinec zvládnout vlastní proměnu, dosáhnout přijatelného sociálního postavení a vytvořit si subjektivně uspokojivou, zralejší formu vlastní identity.*“ (Vágnerová, 2012, str. 367).

Macek (1999) rozděluje adolescenci na tři fáze: *časnou adolescenci*, v časovém rozmezí od 10 (11) – 13 let. V této fázi převládají emocionální a kognitivní změny, přizpůsobování se novým rolím a prostředí, jelikož dochází k přechodu ze základní školy na střední školu. Dále období *střední adolescence* vymezené přibližně od 14 – 16 let. Pro toto období je charakteristické utváření vrstevnických vztahů, změny k autoritám a k sobě samému. Poslední fází je *pozdní adolescenci*, která je vymezena intervalem od 17 do 20 let. V této fázi se ale cítí být i vysokoškolští studenti ve věku 19 – 24 let, kdy se z adolescenta stává téměř dospělý, který ukončuje vzdělání a hledá pracovní uplatnění.

Vágnerová (2012) rozděluje dospívání na dvě období: Ranou a pozdní adolescenci. Raná adolescence je označovaná jako pubescence, zahrnující prvních pět let dospívání, přibližně od 11 do 15 let, kde nejnápadnější změnou je tělesné dospívání s pohlavním dozráváním. Pozdní adolescence zahrnuje dalších pět let života, přibližně mezi 15. a 20. rokem života. Tato fáze je vymezena pohlavním dozráváním, kdy dochází k prvnímu pohlavnímu styku. „*Pozdní adolescence je především dobou komplexnější psychosociální proměny, mění se osobnost dospívajícího, jeho společenská pozice a ukončení profesní přípravy*“ (Vágnerová, 2012, str. 307).

Čáp (2001) charakterizuje období jako formování své identity, kdy jsou však dospívající v specifické přechodné situaci. Nejsou ani dětmi, ani dospělými.

Adolescence je charakteristická idealismem, plným vyjadřováním emocí, revoltou proti všemu starému, odhodláním žít jinak až do všech důsledků, i za cenu nejvyššího utrpení. „*Dospívající je napůl necivilizovaný divoch s nekontrolovatelnými impulzy, teprve postupně se civilizuje.*“ (Hall in Macek, 1999, str. 17).

8.1.1 KDO DOOPRAVDY JSEM

Podle Řičana (2005) hledání a budování identity je v psychologii adolescence běžný pojem, jde o „hledání Já“.

Hledání a formování identity není jen záležitostí adolescence, nýbrž celého života. Celý vývoj osobnosti od raného dětství až po dospělost můžeme chápat jako ujasňování, upevňování a přetváření identity. „*Adolescence je vrcholem osobního zápasu o identitu. Je to senzitivní období pro nalezení osobní identity, její budování a zápas o ni se svým okolím i se sebou samým.*“ (Řičan, 2005, str. 216, 217).

Mít vlastní identitu znamená odpověď na otázku, kdo jsem, znát sám sebe, rozumět svým citům, vědět, kam patřím, kam směřuji, čemu doopravdy věřím a v čem je smysl mého života.

Pubescent klouže z role do role, ze situace do situace, a rozpory ho nepálí. Avšak adolescent se ptá: Kdo doopravdy jsem, když vystoupím ze všech rolí, když odložím všechny masky. Jak jsou všechny ty role propojeny, jak navzájem harmonují, jaký smysl dávají v celku?

K vlastnímu já jsou vztahovány názory a soudy subjektivně významných osob, vrstevnické standardy a společenské normy. Prohlubuje se i vědomí časové kontinuity vlastního já, což je často spjato s přehodnocováním vlastní minulosti a se zvýšenou orientací na vlastní budoucnost (Macek, 1999).

8.2 VZTAHY ADOLESCENTŮ

Období dospívání je klíčové pro převzetí pozdějších dospělých rolí a to především partnerských, rodinných, přátelských i profesních. Způsobilst adolescenta obstat v interpersonálních vztazích je zdrojem jeho sebedůvěry, pocitu autonomie a vědomí vlastní účinnosti a zároveň kritériem samostatnosti při jeho rozhodování (Macek, 1999).

Vágnerová (2012) píše, že v období rané adolescence se mění vztahy s lidmi a to jak s vrstevníky, tak s dospělými. Je to vlastně experimentace s různými rolemi a vztahy. Mladší adolescent odmítá demonstrovanou formální nadřazenost autorit (rodičů a učitelů). Oproti tomu pozdní adolescent je čím dál více akceptován jako dospělý a zároveň se od něho očekává odpovídající chování a důstojnost. Od 18 let je adolescent zletilý, způsobilý k právním úkonům, tím pádem i svobodnější.

Před sto lety byla hlavním atributem tohoto období rozporuplnost, reprezentovaná střetem biologického a sociálního, respektive nesocializovaného. Dominujícím atributem byl konfliktní vztah adolescenta s dospělou autoritou. V druhé polovině 20. století se začal explicitně formulovat vztah mezi dospívajícím a společností dospělých. Změny byly zaznamenány i v rozvoji tzv. kultury mládeže, která byla původně jako opozice ke kultuře dospělého světa. Životní styl adolescentů a rodičů nevykazoval již takové odlišnosti a oslabil se i mezigenerační konflikt (Macek, Lacinová, 2006).

8.2.1 VZTAHY K RODIČŮM

Dříve se prosazoval psychoanalytický pohled, podle kterého bylo dospívání chápáno jako zvýšeně konfliktní období ve vztazích děti – rodiče (Freud in Macek, 1999). Mezigenerační konflikt se jevil jako nezbytný předpoklad pro překonání závislosti na rodičích a získání pocitu vlastní autonomie. Tento průběh však nelze generalizovat, je potřeba přihlížet na individuální rozdíly, ale i kulturní a historické odlišnosti. Vztah může zůstat pozitivní a přitom se závislost může snižovat (Macek, 1999).

Adolescentní proces emancipace, spojený se změnou dospívajících k dospělým se projeví hlavně v rodině. Udržení přijatelných vztahů s rodiči je u adolescentů velmi náročná. Adolescent chce dosáhnout větší autonomie a tím dochází ke sporům s rodiči, kteří nad nimi chtějí mít kontrolou. Avšak, v této fázi *procesu autonomizace* se dospívající chtějí zbavit omezující kontroly a rozhodovat sami o sobě. Potřebují větší volnost a zároveň oporu, proto je výhodné udržet rovnováhu mezi připoutáním a postupným osamostatňováním. Opora rodičů slouží adolescentům emočně a zároveň pronikáním do širšího světa a získáváním nových zkušeností (Vágnerová, 2012).

8.2.2 VRSTEVNICKÉ VZTAHY

Vrstevnický vztah je pro adolescenta důležitý pro sebedefinování, s potvrzením vlastní hodnoty, společenské prestiže a sociální atraktivity (Macek, Lacinová, 2006).

Podle Macka (1999) umožňují vrstevnické vztahy vzájemné poskytování názorů, pocitů a vzorců chování. „*Vrstevníci plní funkci komunikační a interakční platformy, kde může dospívající testovat sám sebe.*“ (Macek, 1999, str. 71).

Vágnerová (2012) uvádí, že vrstevnická skupina slouží jako opora v procesu vytváření individuální identity. Vztahy vrstevníků mohou uspokojovat různé psychické potřeby.

- *Potřebu stimulace*, která saturuje kontakt s vrstevníky, společné aktivity a prožitky.

- *Potřebu smysluplného učení*, v kontaktu s vrstevníky získávají adolescenti zkušenosti, které je spojují, poskytují jim zpětnou vazbu, mohou srovnat vlastní chování, pocity, postoje s chováním a pocity vrstevníků a zároveň i s rodiči.
- *Potřebu jistoty a bezpečí*, ve chvíli, kdy se adolescent odpoutává od rodiny, hledá oporu u vrstevníků, potřebuje jistotu kamarádů.
- *Potřebu být akceptován*, určitá prestiž ve skupině ovlivňuje rozvoj sebepojetí. Pozice, kterou dospívající získá, se stane součástí jeho identity.
- *Potřebu určení vlastních pravidel*, vyplývá z tendence k osamostatnění od dospělých. Vytváření vlastních norem, které dospívajícímu lépe vyhovují a potvrzují jeho nezávislost.

Vrstevnická skupina má své vlastní normy, hodnoty i ideály. Stanoví si své vlastní idoly z řad populárních sportovců, zpěváků, herců, ale i starších imponujících vrstevníků a jimi se řídí. Nejsnazší cesta k nápodobě idolu je úprava zevnějšku a viditelné projevy chování (Vágnerová, 2012).

Ve vrstevnických vztazích se často mění pozice adolescentů. Dospívající jsou rádi, když jsou viděni, slyšeni a oceňováni, což posiluje jejich vlastní pozici a pocit významnosti. Charakter vrstevnických vztahů se v průběhu adolescence mění. V časně adolescenci vznikají malé skupiny – party s třemi až deseti členy. Jsou to neformální skupiny s vysokou kohezí, většinou chlapecké nebo dívčí, méně často smíšené. Mají většinou vůdčí osobnost s výraznými maskulinními nebo femininními rysy, které ostatní členové skupiny obdivují. Ve střední adolescenci se tyto malé skupiny začínají sdružovat do větších skupin patnácti až třiceti členů. Jejich typickou aktivitou jsou večírky, mejdany, párty. Je to prostor pro zahájení erotických kontaktů. Ve třetí fázi navazují adolescenti první partnerské vztahy. Partnerské dvojice jsou základem pro vznik nových, malých heterosexuálních skupin (čtvrtá fáze). Tyto skupiny opět vytvářejí velké skupiny, které se však v páté fázi rozpadají do malých skupin na bázi hlubšího přátelství mezi páry (Macek, 1999).

9 VÝZKUMNÁ SONDA

Výzkumná sonda se zabývá pohledem adolescenta na jeho proces sebezpřijetí. Zachycuje rozdílné pohledy konkrétních jedinců na vlastní odlišnou sexuální orientaci a její vnitřní přijetí.

9.1 CHARAKTERISTIKA VÝZKUMU

Cílem výzkumné sondy je analyzovat coming out u vybraných gayů a leseb v období adolescence. Cíle bude dosaženo prostřednictvím zodpovězení šesti výzkumných otázek.

Výzkumné otázky:

- Jaký byl sexuálně změřený první vztah adolescentních gayů a lesbiček?
- Kdy nastalo první uvědomění své sexuální orientace?
- Ve kterou chvíli nastalo sebezpřijetí?
- Jak jsou přijímáni homosexuální adolescenti nejbližším okolím?
- Budou shledány odlišné charakteristiky v procesu coming out u gayů a leseb?
- Jsou po 25 letech od významných změn v naší společnosti patrné změny v procesu coming out?

9.2 METODIKA

Výzkumná sonda je realizována pomocí kvalitativně orientovaného výzkumu, metodou polostrukturovaného rozhovoru.

9.2.1 REALIZACE VÝZKUMU

Struktura rozhovoru představuje rámcové otázky a témata, které jsou položeny sedmi homosexuálně orientovaným adolescentům a dvěma již dospělým homosexuálně orientovaným jedincům. Rozhovory jsou vedeny na různých místech dle dostupnosti, jako např. kavárna, kabinet učiliště, volnočasové centrum. Na začátku rozhovoru je zkoumané osobě představen výzkumník a záměr rozhovoru. Rozhovor je se souhlasem respondentů zaznamenáván na diktafon (Gavora, 2010). Později byl záznam rozhovorů přepsán do písemné podoby, aby bylo možné jej poté použít jako konečný zdroj pro analýzu a interpretaci. Rozhovory byly převedeny do písemné podoby s použitím volných a slangových výrazů respondenta.

9.2.2 VÝZKUMNÁ METODA

Rozhovor je veden jako polostrukturovaný. V rozhovoru je zjišťován pohled adolescenta na celý proces coming out, v kolika letech nastalo uvědomění a samozřejmě jeho vlastní přijetí. Dále zjišťuje, zda jsou homosexuálně orientovaní adolescenti přijímáni svým okolím a v neposlední řadě, jak se okolí s touto skutečností vyrovnalo. S pořadím otázek je nakládáno relativně volně, zaměření otázek zůstává, spíše se však upřednostňuje možnost respondenta sdělit výzkumníkovi své osobní zkušenosti a pocity. Rozhovory jsou vyhodnoceny indukcí prostřednictvím výzkumníka (Švaříček, Šed'ová, 2007). Tato kapitola je rozšířena o dva již dospělé homosexuálně orientované respondenty, abychom mohli porovnat průběh procesu coming out dnes a před 25 lety.

Otázky v rozhovoru.

Respondentům byly nejprve položeny otázky týkající se základních dat, jméno, věk, místo bydliště, místo kde prožívali dětství, rodina ve které vyrůstali.

1. *Jak byl sexuálně zaměřený váš první vztah?*
2. *Kdy jste si poprvé uvědomil svoji sexuální orientaci?*
Doplňující otázky: a) Jaké byly vaše reakce?
b) Svěřil jste své pocity nějaké jiné osobě?
3. *Kdy u Vás nastal coming out-sebepřijetí?*
Doplňující otázky: a) V kolika letech jste si připustil odlišnou homosexuální orientaci?
b) Kdy jste měl první vztah s partnerem stejného pohlaví?
c) Jak dlouhý byl vztah?
4. *Jak jste přijímán svým nejbližším okolím?*
Doplňující otázky: a) Řekl jste o své homosexuální orientaci svým rodičům?
b) Jak se s touto skutečností rodiče vyrovnaly?
c) Ví o vaší orientaci okolí?
d) Jak jste přijímán okolím - spolužáky, učiteli, kamarády?

9.2.3 VÝZKUMNÝ VZOREK

Výzkumný vzorek respondentů má stejný společenský status a podobné hodnoty. Výzkumný vzorek činí sedm adolescentních homosexuálů z toho je 5 gayů a 2 lesby ze Západočeského kraje.

Pro zodpovězení poslední výzkumné otázky byl výzkumný vzorek rozšířen o dva respondenty, kteří vypovídají o pocitech a prožívání coming outu v dospělém věku. Respondenti pocházejí ze Středočeského kraje, a své nelehké období coming outu prožívali v době, kdy nebyla současná informovanost a odlišná sexuální orientace byla pro většinu populace tabu.

Základní údaje o adolescentních respondentech.

Nejprve je nutno upozornit, že z důvodu ochrany osobních údajů byla všem respondentům změněna jména.

9.2.3.1 Věk a jméno respondentů:

Číslo	Jméno	Věk
1.	Adam	20
2.	Daniel	19
3.	Anna	18
4.	Michal	19
5.	Petr	15
6.	Karel	21
7.	Klára	20

Zdroj: autor práce (vlastní šetření).

Nejstaršímu respondentovi je 21 let, nejmladšímu 15. Průměrný věk respondentů je necelých 19 let.

9.2.3.2 Bydliště respondentů:

Pro lepší orientaci jsou bydliště respondentů rozdělena do tabulky podle kategorií.

- A. Město s počtem obyvatel více než 150 000.
- B. Město s počtem obyvatel větším než 50 000.
- C. Město s počtem obyvatel do 30 000.

D. Město s počtem obyvatel méně než 4000.

E. Obec s méně než 500 obyvateli.

číslo	Jméno	Místo bydliště
1.	Adam	D
2.	Daniel	E
3.	Anna	C
4.	Michal	A
5.	Petr	A
6.	Karel	A
7.	Klára	B

Zdroj: autor práce (vlastní šetření).

Tři respondenti pocházejí a vyrůstali ve městě s více než 150 000 obyvateli, jeden respondent je z města většího než 50 000 obyvatel, jeden z města do 30 000 obyvatel, jeden vyrůstal ve městě s počtem obyvatel menším než 4000 a jeden respondent žije v obci s méně než 500 obyvateli.

9.2.3.3 Vzdělání respondentů:

číslo	Jméno	Vzdělání
1.	Adam	Učiliště
2.	Daniel	Učiliště
3.	Anna	SOŠ
4.	Michal	VŠ
5.	Petr	ZŠ
6.	Karel	VŠ
7.	Klára	SOŠ

Zdroj: autor práce (vlastní šetření).

Všichni respondenti jsou stále žáky či studenty školského zařízení. Dva respondenti jsou žáky učiliště, dva respondenti žáky odborné školy, dva respondenti studují VŠ v Praze a jeden žák je z deváté třídy ZŠ.

9.2.3.4 Počet a věk sourozenců:

číslo	Jméno	Počet a věk bratrů	Počet a věk sester
1.	Adam		2 – 22 let, 12 let

2.	Daniel	1 – 22 let	
3.	Anna	1 – 23 let	
4.	Michal	1 – 13 let	
5.	Petr		1 – 8 let
6.	Karel		1 – 29 let
7.	Klára	1 – 16 let	

Zdroj: autor práce (vlastní šetření).

Šest ze sedmi dotazovaných má jednoho sourozence, z toho u dvou dotazovaných je to starší bratr, jeden respondent má bratra mladšího. Dva respondenti mají sestru, z toho jeden mladší a jeden starší. Jeden z dotazovaných má sestry dvě, jednu starší a jednu mladší.

9.2.3.5 Rodiče respondentů:

číslo	Jméno	Rodiče manželé	Rodiče rozvedení	Jiné
1.	Adam	Ano		
2.	Daniel	Ano		Věřící rodina
3.	Anna	Ano		
4.	Michal	Ano		
5.	Petr	Ano		
6.	Karel	Ano		
7.	Klára	Ano		

Zdroj: autor práce (vlastní šetření).

Všichni respondenti vyrůstali v úplné heterosexuální rodině, jeden z respondentů vyrůstal v katolické věřící rodině.

9.3 ZPRACOVÁNÍ VÝZKUMU

Data výzkumu byla zpracována postupem otevřeného kódování (Švaříček, Šed'ová, 2007).

9.3.1 OTEVŘENÉ KÓDOVÁNÍ A ANALÝZA ZDROJOVÝCH TEXTŮ

Za použití techniky otevřeného kódování jsou texty rozděleny na čtyři jednotky (kódy).

Názvy jednotek vycházejí z dílčích výzkumných otázek (Švaříček, Šed'ová, 2007):

- první vztah,
- uvědomění si své sexuální orientace,
- věk, ve kterém nastává coming out – sebezpřijetí,

- přijetí adolescentních gayů a lesbiček svým okolím.

Následující tabulky zobrazují kódování a analýzu zdrojových textů.

Tabulka 1: První vztah

	Výňatky z výroků respondentů	Poznámka výzkumníka
Respondent Adam	<i>V první třídě se mi líbila jedna holčička. Byla to taková moje první platonická láska, já ji měl rád a ona to nevěděla. Jenže se později změnila, začala se divně chovat a tak se mi přestala líbit.</i>	- respondent měl jako dítě tajnou lásku, která však nebyla ze strany dívky opětovaná
Respondent Daniel	<i>Ve školce jsem měl takovou dobrou kamarádku, se kterou jsem se oženil. Později na prvním stupni ZŠ jsem měl další dobrou kamarádku, ale že bych ji miloval, to se říct nedá.</i>	- respondent měl přátelský vztah s kamarádkou ve školce, se kterou se v té době i oženil
Respondentka Anna	<i>Ve školce jsem měla jednoho kamaráda, který se mně hodně líbil, ale přebrala mi ho jedna blondýna. Smůla. Ale i na ZŠ jsem pozorovala kluky, kteří se mi líbili.</i>	- od dětství si respondentka hrála s kluky, byla oblíbená jako kamarádka, dětskou lásku však neprožila - na ZŠ ji přitahovali a líbili se jí kluci
Respondent Michal	<i>Moje první láska byla holčička ze školky. Nedaleko kde jsme bydleli, byl za rohem krámk a tam prodávali prstýnky za 20 Kč s beruškou. My si dva koupili a měli jsme svatbu.</i>	- každý zážitek zanechá v člověku vzpomínky, na svou první lásku, se kterou si respondent koupil prstýnky a měl svatbu, bude navždy vzpomínat
Respondent Petr	<i>V první třídě jsem měl holku. Byla to taková ta dětská láska, já ji doprovázel domů, drželi jsme se za ruku a bylo to krásný. Měli jsme dokonce svatbu. Dnes jsme kamarádi.</i>	- první láska byla spolužačka z první třídy, - z dětské školní lásky vzniklo přátelství, které trvá dodnes
Respondent Karel	<i>Moje první láska byla určitě ve školce, byla to Zuzanka, byla krásná a s ní</i>	- respondent zažil svou první lásku s krásnou dívkou ve

	<i>jsem zažil první držení za ruku, první pusu a tak.</i>	školce
Respondentka Klára	<i>Když jsem byla ve školce, milovala jsem hrozně dlouho Pepu. On to ale nevěděl, styděla jsem se mu to říct. Byla jsem ráda, když si se mnou hrál a nejradši, když jsme šli spolu za ruku na vycházku</i>	- respondentka měla ráda chlapce, kterému se ale styděla říct, že ho má ráda. Stačilo jí kamarádství s ním

Zdroj: autor práce (vlastní šetření).

Tabulka 2: Uvědomění si své odlišné sexuální orientace.

	Výňatky z výroků respondentů	Poznámka výzkumníka
Respondent Adam	<i>To, že mě začali více vzrušovat kluci než holky, jsem poznal mezi jedenáctým, dvanáctým rokem. Přitahovali mě jak vzhledem, tak i postavou. Mám strejdu, který je gay a tak jsem si řekl, že budu asi jako on. Pověděl jsem to svému nejlepšímu kamarádovi a on mě vyslechl a věřil mi. Normálně si se mnou povídal. Byl jediný, komu jsem se v té době svěřil. Do 15 let jsem to tajil.</i>	- respondent se nelekl svých pocitů a reakcí svého „já“, nejspíše proto, že má homosexuálně orientovaného strýce, což mu zřejmě usnadnilo cestu v uvědomění si své homosexuality - přesto se ale svěřil pouze svému nejlepšímu kamarádovi
Respondent Daniel	<i>Ve věku 12, 13 let jsem si uvědomil, že mě přitahují kluci. Bránil jsem se tomu, koukal jsem i po holkách, ale kluci se mi líbili víc. Nikomu jsem to neřekl. V 15 jsem začal s jednou holkou chodit, byla to spíš taková zástěra, aby mi okolí věřilo, že nejsem teplej, že jsem heterosexuál.</i>	- respondent se bál sám sobě přiznat svou sexuální orientaci - neřekl o svých myšlenkách nikomu a homosexualitu potlačoval ve vztahu s dívkou
Respondentka Anna	<i>Na druhém stupni ZŠ jsem si stále dělala legraci z jedné holky o dva roky výš, ale nikdy mě nenapadlo, že se mi líbí holky. Stále jsem se koukala po klucích, líbili se mi, ale s žádným jsem do té doby nechodila. To že se dívám víc po holkách, mi nedocházelo. V 15 letech, v druhé polovině prvního ročníku, jsem si uvědomila, že se mi líbí holky a řekla jsem to své kamarádce a ta mě podporovala. Ale nebyla jsem vyhraněná, úplně přesvědčená.</i>	- respondentka si to, že jí přitahují dívky, uvědomila až v 15 letech, stále však nebyla o své odlišné sexuální orientaci přesvědčená
Respondent Michal	<i>Že se mi líbí kluci, jsem si uvědomil někdy mezi 13, 14-tým rokem. Člověku</i>	- je zřejmé, že si respondent postupně uvědomoval svou

	<i>to najednou postupně dochází a říká si, že je to zvláštní, že by to tak asi být nemělo, jenže tím jak stárne, zjistí, že se to ve společnosti děje. V té době jsem to ještě nikomu neřekl.</i>	rozdílnou sexuální orientaci, ale se svými pocity se nikomu nesvěřil.
Respondent Petr	<i>Když mi bylo asi 12 let, začal jsem mít představy, že si dám s nějakým klukem třeba pusu. Nebo třeba, že jednou půjdu s klukem za ruku po náměstí. Myslel jsem si, že je to něco dočasného, že to budu muset ututlat. A tak jsem to dlouho dusil v sobě.</i>	- své představy se respondent snažil potlačit, předpokládal, že je to přechodné období a proto o nich nikomu neřekl
Respondent Karel	<i>Ve chvíli, kdy začíná nějaká sexuální zvědavost, mezi třináctým až čtrnáctým rokem, jsem si to začal uvědomovat. Měl jsem velké pochybnosti, snažil jsem se jak to šlo, to potlačovat. Žil jsem v depresích, probrečel mnoho nocí s otázkou, proč zrovna já. Měl jsem i několik vztahů s holkama. V šestnácti jsem se svěřil kamarádovi, ale v té době jsem měl ještě velké pochybnosti.</i>	- u dotazovaného je zřejmé, že se snažil utlumit své myšlenky a představy. Pokoušel se změnit, proto vyhledával dívky a zastíral svou homosexualitu heterosexuálními vztahy
Respondentka Klára	<i>V 12,5 letech jsem byla na prázdninách u babičky a tam se mi začala líbit kamarádka. Přišlo mi to divné, proto jsem to nikomu neřekla. Vnitřně jsem si ale začala na ty pocity zvykat.</i>	-respondentka byla zaskočena svými pocity, bála se někomu svěřit

Zdroj: autor práce (vlastní šetření).

Tabulka 3: Věk, ve kterém nastává coming out – sebezpřijetí.

	Výňatky z výroků respondentů	Poznámka výzkumníka
Respondent Adam	<i>V patnácti jsem na intru poznal o dva roky staršího kluka a s ním jsem měl svůj první vztah. Chodili jsme spolu 4,5 měsíce. To byla ta chvíle, kdy jsem si byl jistý, že jsem na kluky. Od té doby se s tím ztotožňuji a nestydím se za to.</i>	- ve chvíli, kdy si jedinec najde někoho, pro koho má smysl žít, je ochoten se smířit se svou odlišnou sexuální orientací a zveřejnit ji
Respondent Daniel	<i>To, že jsem gay, jsem si přiznal až ve chvíli, kdy jsem poznal svého bývalého přítele, v šestnácti letech. Ten mne očaroval, byli jsme spolu rok. Do té doby jsem chodil i s holkou a vlastně jsem fakt, že jsem homosexuál, tajil.</i>	- pokud se člověk zamiluje, je ochoten sám sobě, ale i okolí přiznat, že je homosexuál
Respondentka Anna	<i>V 16 letech jsem měla první vztah s holkou a to jsem si to připustila. Byla to ta holka z té základky, která mi ukázala tu duhou stranu.</i>	- podvědomí říkalo dotyčné již na ZŠ, že ji přitahuje jedinec stejného pohlaví, ona si to však uvědomila až později, ve chvíli, kdy k tomu došla
Respondent Michal	<i>V patnácti jsem se svěřil kamarádce. Dělal si ze mě legraci, zda mám holku nebo kluka a já jí odpověděl, že na to kápla. Nejdříve mi nevěřila, myslela si, že si dělám srandu, nakonec to vzala v pohodě. Moc mi pomohla. V 16 letech jsem měl svůj první vztah, trval 5 měsíců.</i>	- není lehké si svou sexuální orientací přiznat, natož vyjít s ní ven - Michal měl štěstí, že měl vedle sebe lidi, co mu pomohli
Respondent Petr	<i>Máme jednu rodinnou známou, se kterou si hodně povídáme. Když jsme si jednu povídali a já se jí svěřil a ona mi řekla, že s tím můžu jít klidně ven. Mám jednu kamarádku, ta je o hodně starší. Ta mi řekla, že je to normální, že se to dnes bere a že mě Bůh stvořil proto, abych žil a ne proto, abych se skrýval.</i>	- opora kohokoli z blízkých přátel napomáhá vlastnímu sebezpřijetí i svěřeni se komukoli z okolí

	<i>To bylo asi ve 13 letech.</i>	
Respondent Karel	<i>Já sám jsem si to přiznal, až když jsem se poprvé zamiloval. To bylo až v osmnácti letech. To byla první skutečná láska. Napřed jsme se navštěvovali jako kamarádi, pak nás to štválo a tak jsme s tím vyšli ven.</i>	- doba od prvního uvědomění až po sebezpřijetí byla u tohoto respondenta velmi dlouhá - sebezpřijetí nastalo až v osmnácti letech a to ve chvíli, kdy se zamiloval
Respondentka Klára	<i>V 15 letech mi bylo definitivně jasné, že jsem jiná, že se mi líbí víc holky. Asi půl roku potom, jsem začala chodit se spolužačkou ze třídy. Byly jsme do sebe totálně zamilované. Chodily jsme spolu jeden rok.</i>	- respondentka si začala připouštět svou odlišnou sexuální orientaci a pomohla jí v tom i skutečnost, že se zamilovala

Zdroj: autor práce (vlastní šetření).

Tabulka 4: Přijetí adolescentních gayů a lesbiček svým okolím.

	Výňatky z výroků respondentů	Poznámka výzkumníka
Respondent Adam	<i>V 15 letech jsem to pověděl ségře. Ta to pak řekla mamce a taťkovi, protože já neměl odvahu jim to říct. Mamka to bere tak jak to je, nevádí jí to, ale taťka, ten se s tím ještě nevyrovnal. Vůbec se spolu o tom nebavíme. Kamarádi taky nemají žádný problém a berou mě takového, jaký jsem. Ale okolí homosexualitu moc nepřijímá. Někteří mají problém se se mnou o tom vůbec bavit.</i>	- Adam si svou sexuální orientaci uvědomil v 11 letech, v 15 letech se s ní ztotožnil, jelikož se poprvé zamiloval -měl ale strach z reakce rodičů. Nebyl dost silný jim fakt oznámit sám, musela mu pomoci sestra - matka sexuální orientaci svého syna přijímá a otec se ke skutečnosti nevyjadřuje, toto téma je pro něj tabu.
Respondent Daniel	<i>Měsíc po tom, co jsem byl s přítelem, to prasklo a já to musel říct mamce. Ta mi řekla, že jsem ještě malej, že nevím, či jsem a že se to ukáže, až mi bude třicet. Po roce mého vztahu to nakonec přijala i ona. Taťka se mě neptal, ale věděl to. Nejhuř to přijal brácha, ten se mnou přestal komunikovat, všímat si mě. Dnes to vědí všichni: rodina, kamarádi ve škole, učitelé a nikdo s tím nemá problém, berou mě takového, jaký jsem. Občas se setkám s nadávkou „ty buzerante“, ale já si z toho nic nedělám.</i>	- matka respondenta doufala, že není zatím dost zralý, aby si uvědomil tak vážnou věc, kterou odlišná sexuální orientace je -až po určité době vztahu s prvním přítelem pochopila, že je její syn gay, -reakce otce jsou pro danou situaci běžné, nejprve mlčení, avšak po určité době přichází akceptace synovy homosexuální orientace -nejhuře se s faktem, že je Daniel gay, vyrovnává bratr.
Respondentka Anna	<i>V šestnácti, na konci prváku jsem o své orientaci řekla mamce, ta byla v pohodě, máme spolu kamarádský vztah, ví vždy o všem. Tátovi jsem se to bála říct, ale zároveň jsem nechtěla, aby se to dozvěděl od někoho cizího. Brácha</i>	- je pěkné mít dobré vztahy s rodiči a zároveň jejich oporu ve chvíli, kdy se jejich dítě může setkat někde jinde s homofobií -matka, se kterou má

	<p><i>s mamkou chtěli, abych to řekla i tátovi. Já mu pověděla, že jsem na holky a plakala jsem, on mě objal a řekl: "To je dobré." Už to ví i babička a všichni znají i moji přítelkyni. Jen děda to asi neví, ale možná tuší.</i></p>	<p>respondentka velmi přátelský vztah přijala odlišnou sexuální orientaci dcery dobře</p> <p>- reakce otce se respondentka obávala, ale i on svou dceru má rád takovou, jaká je a odlišná sexuální orientace na tom nic nemění</p>
Respondent Michal	<p><i>Rodičům jsem se svěřil až letos v létě, od jara mám totiž vážnou známost, přišlo mi zbytečné to říkat do té doby, když jsem ještě neměl žádnou oporu. Nevěděl jsem, jak to vezmou rodiče. Rodiče to přijali dobře. Kamarádi a přátelé mě berou takového, jaký jsem. Jestli to vím ostatní, to nevím, možná tuší, ale ještě jsem se nesetkal s ničím negativním.</i></p>	<p>- Michal se svěřil rodině až ve chvíli, kdy měl oporu partnera. Bylo to až čtyři roky po uvědomění si své sexuální orientace</p> <p>-odlišná sexuální orientace nemění nic na tom, jaký člověk skutečně je, to jaký je jeho charakter a jeho „Já“.</p>
Respondent Petr	<p><i>Od chvíle, kdy mi ta kamarádka řekla, abych se nebál, jsem s tím šel ven. Nejprve jsem to řekl nejlepším kamarádům, ti to vzali bezvadně, jako že jsem odvážnej, že jsem se k tomu přiznal. Pak jsem to řekl i rodičům. Máma, ta se o tom nechce vůbec bavit a tatka je v pohodě. Spolužáci za mnou stojí a podporují mě.</i></p>	<p>- opora a přijetí odlišné orientace rodiči, nejbližším okolím a kamarády je důležitá pro další sebehodnocení jedince</p> <p>- otec přijal orientaci svého syna dobře, nicméně matka respondenta mlčí, nechce se o ní bavit a situaci bagatelizuje</p>
Respondent Karel	<p><i>Rok potom, co jsem měl první vztah, jsem to pověděl mámě, ta to vzala, ale pochybovala o tom, že by to táta dokázal pochopit. Jenže jemu to postupem času došlo, protože není hloupej. Ví to i sestra, která si nejprve myslela, že si dělám srandu. Řekla mi: „Tak to je dobrej fór brácha.“ Dnes už to ví všichni v okolí, rodina, lidi</i></p>	<p>- po velmi dlouhé fázi sebezpřijetí a ročním vztahu s partnerem se respondent rozhodl říci o své odlišné sexuální orientaci matce, která tuto skutečnost přijala, ale obávala se reakce otce</p> <p>- otec se však dovtíпил sám o synovi odlišné orientaci, zatím</p>

	<i>z veřejky, gymplu a berou to dobře. Ještě jsem se neseťkal s žádnou negací tváří v tvář.</i>	mlčí, k situaci se nevyjadřuje - ostatní přátelé přijímají respondenta jako dobrého kamaráda, on sám se ještě neseťkal s homofobií
Respondentka Klára	<i>Mamce jsem to řekla, asi v 16 letech a seznámila ji se svou přítelkyní, nijak se nevyjadřovala. Chvíli potom jsme se ale rozešly. Mamka si myslela, že si najdu nějakého kluka a budu jako zase normální. Ale já si našla opět přítelkyni, se kterou jsem dodnes. Dnes už to ví i taťka a všichni v okolí i příbuzní. A všichni to berou v pohodě. Pouze rodičům z taťkovo strany jsme to prozatím neřekli.</i>	- respondentka se nejprve svěřila matce, která si asi myslela, že je to pouze přechodná záležitost - dcery odlišnou sexuální orientaci přijali dobře rodiče i její okolí

Zdroj: autor práce (vlastní šetření).

9.4 VYHODNOCENÍ ROZHOVORŮ

9.4.1 PRVNÍ VZTAH ADOLESCENTNÍCH GAYŮ A LESEB

Z rozhovorů homosexuálně orientovaných adolescentních respondentů vyplývá, že první láskou byl jedinec opačného pohlaví. Ze sedmi dotazovaných šest odpovědělo, že svou první lásku prožili v mateřské školce, jeden respondent v první třídě základní školy. Čtyři ze sedmi dotazovaných na svou první lásku velmi rádo vzpomíná a zanechala v jejich mysli pěkné vzpomínky. U tří respondentů první láska nebyla opětována. Každý z dotazovaných však ještě několik dalších let pozoroval jedince opačného pohlaví. Svou odlišnou sexuální orientaci si jako dítě neuvědomoval žádný z respondentů.

9.4.2 UVĚDOMĚNÍ SI ODLIŠNÉ SEXUÁLNÍ ORIENTACE

Většina homosexuálně orientovaných jedinců a to zejména chlapců, si svou odlišnou sexuální orientaci uvědomila v průběhu puberty, což odpovídá poznatkům uvedeným v teoretické části práce. Podle Güntera (1988) až 59 % rozpozná svou odlišnou sexuální orientaci mezi 12. – 16. rokem. Tuto skutečnost potvrdilo šest ze sedmi dotazovaných respondentů v tomto výzkumu. Tři dotazovaní mezi 12. – 13. rokem, další dva dotazovaní si uvědomili svou odlišnost mezi 13. – 14. rokem. Jedna dotazovaná si uvědomila svou homosexualitu mezi 15. – 16. rokem. Günter uvádí, že 11 % homosexuálů si uvědomí svou rozdílnost dříve než ve 12 letech. Pouze jeden respondent si v tomto výzkumu svou odlišnou orientaci uvědomil již před 12. rokem. Z výzkumu také vyplývá, že dva z dotazovaných se v době uvědomění svěřili se svými pocity někomu jinému. Důvěrnými osobami byli u obou dotazovaných kamarádi, se kterými si o svých pocitech mohli povídat. Další tři respondenti se pokoušeli své pocity změnit, ututlat, zapomenout na ně. Nikomu o svých pocitech nic neřekli a zároveň se snažili zastírat svou homosexualitu vztahem s opačným pohlavím. Dva dotazovaní byli překvapeni odlišnými sexuálními myšlenkami, ale postupem času se s nimi smířili a přijali je. Faktem ale zůstává, že se o svých myšlenkách, s nech nikomu nesvěřili.

9.4.3 VĚK, VE KTERÉM NASTÁVÁ U ADOLESCENTNÍCH GAYŮ A LESEB COMING OUT

Ze šetření vyplynulo, že u některých homosexuálů trvá proces sebezpřijetí homosexuální orientace i několik let od doby prvního uvědomění. Doba sebezpřijetí trvala u jednoho z dotazovaných 5 let, u tří dotazovaných byla doba od prvního uvědomění po sebezpřijetí dlouhá 3 roky a u tří dotazovaných trvala asi 1 rok. Faktem také zůstává, že k sebezpřijetí

dochází ve chvíli, kdy se dotyčný zamilovává. V danou chvíli je schopný si svou homosexuální orientaci připustit a zároveň ji přijmout. V našem případě pět ze sedmi dotazovaných přijalo svou homosexuální orientaci ve chvíli, kdy se poprvé zamilovali.

9.4.4 PŘIJETÍ ADOLESCENTNÍCH GAYŮ A LESEB SVÝM OKOLÍM

Z výzkumu u adolescentů vyplývá, že většina dotazovaných se rozhodla svěřit se svou homosexuální orientací ve chvíli, kdy se zamilovali. Považovali svého partnera za psychickou podporu a v případě negativních reakcí rodiny pro ně měl být partner oporou.

Adam, první z dotazovaných, se neodvážil svěřit rodičům sám a tak mu se skutečností odlišné sexuální orientace pomohla „vyjít ven“ starší sestra. Matka respondenta přijala tuto skutečnost dobře. Pro otce však odlišná sexuální orientace syna byla nepřijatelná. Otec se synem po nějakou dobu přestává komunikovat. Dnes je vztah otce a syna ve fázi, kdy spolu komunikují, nicméně odlišná sexuální orientace je téma, o kterém se nehovoří. Adam se i přesto se svou homosexualitou ztotožnil a netají se s ní. Je přijímán ve škole spolužáky i svými učiteli. S homofobní reakcí se již párkrát setkal, dokonce tvrdí, že na malém městě, ve kterém žije je homosexualita velmi špatně přijímána zejména starší generací.

Daniel se o své homosexualitě svěřil nejdříve matce, které nechtěl lhát. Bylo mu 16 let a byl asi měsíc zamilovaný. Matka informaci o tom, že je její syn gay, bagatelizovala, přesvědčovala syna o tom, že není ještě dospělý a pravá sexualita se u něj projeví až později. Až po čase, kdy měl Daniel roční vztah s partnerem, si matka uvědomila, že její syn je homosexuál a že tento fakt je zřejmě neměnný. Otec se synem zprvu vůbec nekomunikoval. Dnes mají rodiče velmi vřelý vztah nejen k Danielovi, ale i k jeho druhému partnerovi, se kterým má vztah téměř rok. Nejhůře přijal Danielovu homosexuální orientaci bratr, který s bratrem nemluví, dokonce si ho vůbec nevšímá. Ostatní z okolí, spolužáci, učitelé, příbuzní, mají Daniela velmi rádi. Podle spolužáků je oblíbeným komikem třídy.

Respondentka Anna se v 16 letech zamilovala a v tu chvíli řekla o své homosexuální orientaci matce. S matkou má respondentka velmi vřelý, kamarádský vztah. Matka přijala homosexualitu své dcery dobře: „Jsi taková, jaká jsi, my tě budeme mít stejně rádi.“ Informace o Anině homosexualitě se šířila velmi rychle, proto se Anna po čase rozhodla svěřit i otci, kterého se zpočátku obávala. S rozpaky a pláčem prozradila otci, že je lesba a má partnerku. I otec skutečnost přijímá a je pro dceru oporou. Dnes žije Anna již 10 měsíců s novou přítelkyní. Je oblíbená v kolektivu, je veselá a kamarádská.

Další respondent Michal se svěřil svým rodičům až letos v létě. Podle svých slov čekal na vztah, který bude ten pravý a ve chvíli, kdy se svěří, mu bude partner oporou. Oba jeho rodiče přijali Michalovu homosexualitu bez obtíží. Všichni jeho blízcí kamarádi i spolužáci vědí o tom, že je gay. Michal se nikdy nesetkal s žádnou homofobií.

Nejmladší dotazovaný Petr se svými pocity nejprve svěřil kamarádce, to bylo ve 13 letech, ta ho podpořila a řekla mu: „*Být gay je úplně normální. Moji rodiče jsou věřící a řekli by ti, že Bůh tě stvořil proto, abys žil a ne proto, aby ses skrýval.*“ Díky těmto slovům si dotazovaný srovnával své myšlenky a postupně „vyšel ven“. Nejprve mezi kamarády ve 14 letech, ti ho obdivovali pro jeho odvalu a podporovali ho. Rok potom se svěřil i rodičům. Matka fakt, že je její syn gay odmítla, homosexualita je pro ni tabu. Otec se sexuální orientací syna vyrovnal mnohem lépe. Petr má v otcí podporu. Pozoruhodný je u tohoto respondenta fakt, že doposud neměl homosexuální vztah, pouze přítele na sociálních sítích. Petr je milý, zábavný, kamarádský a kolektivem oblíbený.

Nejstarší z respondentů Karel se s odlišnou sexuální orientací sám dlouho vyrovnával, velmi dlouho sám sobě pokládal otázku: „*Proč zrovna já?*“. Přemáhal se až do chvíle, kdy se zamiloval. Od daného okamžiku si je jistý svou homosexualitou, a proto se rozhodl svěřit se matce. Ta přijala skutečnost, že je její syn gay dobře, ale obávala se otcovy reakce. Myslela si, že otec by to nedokázal pochopit. Dotazovaný se domnívá, že otec již vše pochopil, postupem času mu to vplynulo, ale na téma homosexualita společně nekomunikují. Sestra s manželem i ostatní v okolí o tom, že je Karel gay již vědí a všichni tuto pravdu přijali pozitivně.

Klára se svou homosexuální orientací brzy a rychle vyrovnala. Jako první se svěřila matce, která její odlišnost nijak nekomentovala, čemuž přispěla i skutečnost, že se Klára se svou přítelkyní rozešla. Matka věřila v to, že její dcera se po čase zamiluje do chlapce a bude mít normální vztah. To se však nestalo. Klára se sice zamilovala, ale byla to opět dívka, se kterou žije Klára dodnes. V průběhu druhého vztahu se respondentka rozhodla svěřit i svému otcí. Ten její odlišnou sexuální orientaci přijal velmi dobře. Celá rodina je ráda, že je Klára spokojená a šťastná a skutečnost, že je jejich dcera lesba nemění nic na lásce k ní. Klára se setkala i s homofobním jednáním, ale nic si z toho nedělá, protože má okolo sebe lidi, kteří ji mají rádi a podporují ji.

Zpracování rozhovorů s dospělými homosexuály

V této části bakalářské práce jsou analyzovány rozhovory dvou již dospělých homosexuálů, kteří prožívali svůj coming out v době, kdy naše země procházela velkou změnou z komunistického režimu k demokratické liberální společnosti. Homosexualita byla v komunistickém režimu tabuizována, byla minoritou a většinovou heterosexuální společností odsuzována. Jsou zde uvedeny pro ilustraci, abychom si uvědomili, jak těžké musí být sebezpřijetí pro člověka, který vyrůstá v sociálním společenství bez vzorů, ideálů, bez podpory rodiny a okolí, médií a sociálních sítí. Právě sociální síť je v dnešní době pro homosexuálně orientované jedince velkou oporou a možností vzájemné komunikace této menšiny.

S oběma respondenty byl proveden polostrukturovaný rozhovor jako u adolescentů, se stejnými otázkami a v tomtéž pořadí. Tyto rozhovory byly zpracovány technikou otevřeného kódování a vyhodnoceny indukci prostřednictvím výzkumníka (Švaříček, Šed'ová, 2007) pro lepší přehlednost a možnost srovnání s adolescenty.

9.4.5 ZÁKLADNÍ INFORMACE O RESPONDENTECH

Tadeáš 39 let

Pochází z města, které má více než 50 000 obyvatel. Vyrůstal v heterosexuální rodině, jeho rodičům je v průměru 58 let, má jednu mladší sestru. Byl žákem na střední odborné škole, po níž vyzkoušel různá povolání a dnes pracuje v pedagogické profesi.

Viktor 35 let

Pochází z obce, ve které žije méně než 500 obyvatel. Vyrůstal v úplné heterosexuální rodině, má dva sourozence, jednu mladší sestru a staršího bratra. Má odborné středoškolské vzdělání. Dnes pracuje jako prodejce.

Před pěti lety měli Tadeáš s Viktorem svatbu a dnes spolu žijí jako registrovaní partneři ve společné domácnosti, mají kočku i psa a šťastný spokojený život.

9.4.6 OTEVŘENÉ KÓDOVÁNÍ A ANALÝZA ZDROJOVÝCH TEXTŮ

Tabulka 5: První vztah

	Výňatky z výroků respondentů	Poznámka výzkumníka
Respondent Tadeáš	<i>Moje první láska byla z tábora. Byl jsem tam o prázdninách mezi první a druhou třídou. Byla to holčička a dostal jsem od ní první pusy.</i>	- respondent prožívá svou první lásku k opačnému pohlaví asi v sedmi letech
Respondent Viktor	<i>První láskou byla kamarádka v MŠ, se kterou jsem chodil všude za ruku, a poprvé jsme se spolu líbali za kamny.</i>	- první láskou respondenta byla dívka v mateřské škole

Zdroj: autor práce (vlastní šetření).

Tabulka 6: Uvědomění si své sexuální orientace

	Výňatky z výroků respondentů	Poznámka výzkumníka
Respondent Tadeáš	<i>Asi v sedmé třídě, tak ve 13 letech mi přišlo divný, že se mi víc líbí kluci než holky. Styděl jsem se za to, a proto jsem to nikomu neřekl. Měl jsem představy, které jsem se snažil potlačovat.</i>	- sny a myšlenky, které respondenta napadaly, se snažil potlačit, styděl se za ně
Respondent Viktor	<i>Na druhém stupni mě poprvé napadlo, že se mi líbí kluci. Přišlo mi, že to není normální, a tak jsem to nikomu neřekl. Přemáhal jsem se potlačovat své myšlenky, balil jsem holky a snažil jsem se být pro ně atraktivní.</i>	- první uvědomění nastalo u respondenta v době, kdy sexuálně dozrával, svých myšlenek se bál, a proto navazoval vztahy s dívkami

Zdroj: autor práce (vlastní šetření).

Tabulka 7: Věk, ve kterém nastává sebezpřijetí

	Výňatky z výroků respondentů	Poznámka výzkumníka
Respondent Tadeáš	<i>Ve 34 letech jsem si připustil, že jsem gay. Brouzдал jsem tenkrát po sociálních sítích a našel jsem kamaráda z dětství, který je gay a o homosexualitě veřejně mluví. A tak jsem se mu svěřil se svými sny i myšlenkami. On mě podpořil.</i>	- po jedné dlouholeté známosti a dalších mnoha nahodilých vztahů s ženami si až ve 34 letech respondent připouští, že je gay - sebezpřijetí nastává až ve chvíli, kdy se setkává s kamarádem gayem
Respondent Viktor	<i>Ve 22 letech, po dvouletém vztahu s přítelkyní, jsem si připustil, že jsem gay. Musel jsem to někomu říct a tak jsem se svěřil své kamarádce. Překvapilo mě, když mi řekla, že si to myslí delší dobu.</i>	- po vztahu s přítelkyní a s několika dalšími vztahy si respondent připouští, že je gay - se svými pocity se svěří kamarádce

Zdroj: autor práce (vlastní šetření).

Tabulka 8: Přijetí adolescentních gayů a leseb svým okolím.

	Výňatky z výroků respondentů	Poznámka výzkumníka
Respondent Tadeáš	<i>Nejprve jsem to řekl mámě. Pozval jsem jí na kafe a řekl jsem jí, že mám přítele. Byl to šok, ale máma to přijala. S tátou to bylo horší, ten se s tím nedokázal vyrovnat. Dodnes je to pro něj tabu. Nebyl ani na svatbě.</i>	- ve svém věku 34 letech se respondent rozhodnul „vyjít ven“ a to hlavně díky kamarádovi, který je sám gay a podporuje ho - respondent si uvědomuje, že díky tomuto kroku se mu hodně ulevilo, připadal si najednou lehčí
Respondent	<i>Díky tetě, která si nastudovala fakta o</i>	- rozhodnutí o tom „vyjít ven“

Viktor	<i>homosexualitě a pak sezvala celou rodinu, se všichni dozvěděli o tom, že jsem gay. Největší problém s tím měla máma. Ta to přijala, ale trvalo jí 4 roky, než se s tím vyrovnala.</i>	převzala do svých rukou Viktorova teta. Díky její iniciativě se dokázal respondent přiznat své rodině - bylo mu 24 let, v té době měl svůj první vztah s jedincem stejného pohlaví
--------	--	--

Zdroj: autor práce (vlastní šetření).

9.4.7 VYHODNOCENÍ ROZHOVORŮ

9.4.7.1 První vztah adolescentních gayů a leseb

Z rozhovorů s respondenty je patrné, že svou první lásku prožili jako děti během mateřské školy a na prvním stupni ZŠ. U obou respondentů byla první láska opačného pohlaví a ani jeden z dotazovaných si v této době neuvědomoval svou odlišnou sexuální orientaci.

9.4.7.2 Uvědomění si odlišné sexuální orientace

Oba respondenti potvrdili, že první uvědomění u nich nastalo v období sexuálního dozrávání a to ve věku 12 – 13 let. Ani jeden z respondentů si však svou odlišnost nechtěl připustit. Nikomu o svých snech, pocitech a myšlenkách neřekli. Oba respondenti se snažili vnitřní tužby potlačit a to zejména ve vztazích s opačným pohlavím.

9.4.7.3 Věk, ve kterém nastává u adolescentních gayů a leseb coming out

Oba respondenti žili v době, která homosexualitu nepřijímala. Pro společnost byli takto orientovaní jedinci něčím jiným, někým, koho se společnost obávala, od koho se odtahovala. Proces coming out nastal u prvního respondent Tadeáše až ve 34 letech, tedy 20 let od okamžiku prvního uvědomění. U druhého respondenta nastal coming out ve 23 letech, což je asi 10 let od chvíle prvního uvědomění.

9.4.7.4 Přijetí adolescentních gayů a leseb svým okolím

Z rozhovorů vyplývá, že oba respondenti byli v době svěřeni se rodině zamilovaní do jedince stejného pohlaví. Žili ve svých domácnostech a byli finančně nezávislí, proto zřejmě neměli obavy z reakcí svých rodin, a tak se jim svěřili. Rodiny obou respondentů přijaly homosexualitu svých synů, i když částečně s výhradami, postupně se s ní však

vyrovnaly. Tadeáš i Viktor byli dospělí jedinci nezávislí na rodičích, proto svoji orientaci sdělili jako fakt a i kdyby ji jejich rodiny nepřijali, nic by na tom neměnili.

9.5 ZÁVĚRY ŠETŘENÍ

Cílem výzkumného šetření bylo analyzovat coming out u vybraných gayů a leseb v období adolescence. Pro jeho naplnění bylo nutné odpovědět na výzkumné otázky:

9.5.1 VÝZKUMNÁ OTÁZKA - JAKÝ BYL SEXUÁLNĚ ZMĚŘENÝ PRVNÍ VZTAH ADOLESCENTNÍCH GAYŮ A LESEB?

Z rozhovorů s respondenty vyplývá, že všichni respondenti prožili normální šťastné dětství. V předškolním nebo v mladším školním věku poznali svou první lásku, ať už to byla láska platonická nebo ta pravá s první pusou, či chozením za ruku. U všech dotazovaných je významným faktem to, že jejich první láska byla osoba opačného pohlaví. Respondenti v dané době měli zážitky, na které v souvislosti se svou první láskou rádi vzpomínají. Žádný z respondentů si v období dětství neuvědomoval jakoukoli odlišnost od ostatních vrstevníků.

9.5.2 VÝZKUMNÁ OTÁZKA - KDY NASTALO PRVNÍ UVĚDOMĚNÍ SVÉ SEXUÁLNÍ ORIENTACE?

Z rozhovorů je patrné, že první uvědomění si své odlišné sexuální orientace nastává u všech dotazovaných v období pubescence. Adolescenti v této době procházejí obdobím vnitřní nejistoty a zmatků, nevědí, co se s nimi děje. Uvědomují si, že je více přitahují jedinci stejného pohlaví a často si kladou otázku: „*Proč zrovna já?*“.

9.5.3 VÝZKUMNÁ OTÁZKA - VE KTEROU CHVÍLI NASTALO SEBEPŘIJETÍ?

Okamžik, kdy došlo k sebepřijetí, se u jednotlivých respondentů liší. Z rozhovorů vyplývá, že někdo postupným vývojem přijal svou sexuální orientaci velmi přirozeně, jiní se vědomě snažili své myšlenky, sny či touhy potlačit. V jejich podvědomí však tyto postoje změnit nešly a faktem zůstává, že tito jedinci si dokázali svou homosexualitu přiznat až ve chvíli, kdy se poprvé vážně zamilovali do jedince stejného pohlaví. Někteří respondenti si uvědomovali svou odlišnou sexuální orientaci, ale k sebepřijetí došlo až po několika letech.

9.5.4 VÝZKUMNÁ OTÁZKA - JAK JSOU PŘIJÍMÁNÍ HOMOSEXUÁLNÍ ADOLESCENTI NEJBLIŽŠÍM OKOLÍM?

V teoretické části je uvedeno, že proces Coming out je procesem několika fází. Za jednu z těch nejdůležitějších a zároveň nejtěžších fází je považováno svěřeni se svým blízkým, především rodičům se svou odlišnou sexuální orientací. Pro většinu z nás je rodina nejdůležitější součástí života. Homosexuálové se proto často bojí přiznat se ke své orientaci rodině z obavy nepochopení. Právě to je důvod, proč se někteří z nich snaží potlačit své pocity, myšlenky a navazují vztah s opačným pohlavím. Svěřit se ostatním se svojí odlišnou sexuální orientací je velkou odvahou. Z výzkumu vyplývá, že všichni dotazovaní se svěřili své rodině ve chvíli, kdy měli vážnou známost a partner pro ně byl v daný moment psychickou oporou. Z rozhovorů je taktéž zřejmé, že vyrovnání se rodičů s homosexuální orientací svých dětí a jejich následné přijetí, není lehkou fází ani pro ně. Někdy se s tím rodiče nechtějí smířit a myslí si, že je to jen přechodné období, ale po určité době své dítě přijmou takové, jaké je.

9.5.5 VÝZKUMNÁ OTÁZKA - BUDOU SHLEDÁNY ODLIŠNÉ CHARAKTERISTIKY V PROCESU COMING OUT U GAYŮ A LESEB?

Z rozhovorů je zřejmé, že proces coming out a jeho průběh je u gayů a leseb téměř stejný. Tvzení je však třeba chápat v kontextu rozsahu výzkumného vzorku. Výzkum nepotvrdil žádné zjevné odchylky ani u jedné ze skupin. Proces coming out je vlastně vnitřní požívání odlišností s následným zveřejněním a to mladí gayové a lesbičky prožívali velmi podobně.

9.5.6 VÝZKUMNÁ OTÁZKA – JSOU PO 25 LETECH V PROCESU COMING OUT PATRNY NĚJAKÉ ZMĚNY?

Z výzkumného šetření u dvou dospělých respondentů vyplývá, že v samotném procesu coming out jsou patrné změny a to hlavně ve vlastním sebepřijetí. První uvědomění nastalo stejně jako u dnešních adolescentů v období rané adolescence. Je však zjevné, že doba, ve které si svoji odlišnost uvědomili, jim neumožnila ji přijmout. Z odpovědí respondentů je zřejmé, že pohled společnosti je v dnešní době méně homofobní, než tomu bylo před 25 lety. Homosexuál se dnes již nemusí schovávat a své pocity potlačovat, tak jako tenkrát. Dnešní majoritní společnost je k této homosexuální minoritě mnohem vstřícnější. Velký obrat nastal díky sociálním sítím, pomocí kterých mohou homosexuálové mnohem lépe mezi sebou komunikovat.

10 ZÁVĚR

Být adolescentem, který si postupně uvědomuje svou homosexuální orientaci, není vůbec jednoduchá situace. Coming out, který adolescent prožívá, jeho vnitřní boj se sebou samým, vytváří velký tlak na jeho psychiku, a proto potřebuje mít okolo sebe podporu svých blízkých. Tento proces však není pouze jednostranný, ale prožívá ho i rodina homosexuálního adolescenta. Představa rodiče, že jeho dítě je homosexuál, není o nic jednodušší. Oba potřebují čas a podporu okolí k tomu, aby mohli přijmout okolnosti takové, jaké jsou, a vyrovnali se s tím.

Homosexualita není nemoc. Není to ani nic, za co by se měl homosexuál stydět. Homosexualita je pouze jiný druh sexuální orientace a mladí lidé by neměli být zarmoucení nad svými sny a pocity. Měli by vědět, že mají v okolí, ale i ve společnosti podporu, která jimi nebude opovrhovat či se jim posmívat. Domnívám se, že o homosexualitě a zejména pak o procesu coming out by se mělo více veřejně mluvit. Problematika by měla být zařazena do školních osnov. Diskuze k ní by se měly stát běžnou součástíí života škol. To by mohl být jeden z kroků, k prevenci homofobního chování.

„Být gay je další druh lásky a láska znamená štěstí.“

RESUMÉ

Bakalářská práce se zabývala procesem coming out u adolescentních gayů a leseb. Byla rozdělena do dvou částí a to na teoretickou a empirickou. Teoretická část popsala sexuální orientaci jako takovou, popsala homosexualitu, její historii a původ. Nedílnou součástí byl proces coming out a jeho fáze. V práci nebyla opomenuta ani část, která se věnovala adolescenci.

Empirická část analyzovala proces coming out u adolescentních gayů a leseb, jež byl prováděn za pomoci kvalitativního výzkumu formou rozhovorů u sedmi z nich. V rozhovorech byly zjišťovány jejich pocity, které prožívali v tomto nelehkém období. Výzkumný vzorek byl pro ilustraci rozšířen o coming out dvou již dospělých homosexuálně orientovaných jedinců a byl porovnán s coming outem adolescentů.

Summary

Bachelor thesis dealt with the process of coming out in adolescent gays and lesbians. It was divided into two parts, the theoretical and empirical. Theoretical part often described a sexual orientation as such, homosexuality, its history and origin. An integral part was the process of coming out and its phases. The work has not omitted a part which was devoted to adolescence.

The empirical part analyzed the process of coming out in adolescent gays and lesbians, which was carried out with the help of qualitative research in the form of interviews with seven of them. The interviews surveyed their feelings experienced in this difficult period. The research sample was expanded to illustrate the two gay adult subjects and was compared with adolescents „coming out „.

SEZNAM LITERATURY

BADINTEROVÁ, E. *O mužské identitě*. 1.vyd. Praha: Paseka, 2005. 272 str. ISBN 80-7185-727-0.

BRZEK, A. a J. PONDĚLÍČKOVÁ-MAŠLOVÁ. *Třetí pohlaví?*. 1.vyd. Praha: Scientia medica, 1992, 128 str. ISBN 80-85526-03-4.

ČÁP, J. a J. MAREŠ. *Psychologie pro učitele*. 1. vyd. Praha: Portál, 2001, 656 str. ISBN 80-7178-463-X.

FANEL, J. *Gay historie*. 1. vyd. Praha: Dauphin, 2000, 527 str. ISBN 80-7272-010-4.

FREUND, K. *Homosexualita u muže*. 1. vyd. Praha: Knihotisk n.p., 1962. 08 – 042 – 62.

GAVORA, P. *Úvod do pedagogického výzkumu*. 2. rozšířené vyd. Brno: Paido, 2010. 261 str. ISBN 978-80-7315-185-0.

JANOŠOVÁ, P. *Homosexualita v názorech současné společnosti*. 1.vyd. Praha: Karolinum, 2000, 206 s. ISBN 80-7184-954-5.

MACEK, P. *Adolescence*. 1. vyd. Praha: Portál, 1999. 207 str. ISBN 80-7178-348-X.

MACEK, P. a L. LACINOVÁ. *Vztahy v dospívání*. 1.vyd. Brno: Barrister a Principal, 2006. 196 str. ISBN 80-7364-034-1.

MASTERS, W. H., V. E. JOHNSON a R. C. KOLODNY. *Masters and Johnson on sex and human loving*. 2nd ed. Boston: Little, Brown and Company, 1985. 598 str. ISBN 60-316-54998-3.

MICHALÍK, P., Z. ROUP a V. VRBÍK. *Zpracování diplomové a bakalářské práce na počítači*. 3. vyd. Plzeň: ZCU, 2009. ISBN 978-80-7043-828-2.

NEDBÁLKOVÁ, K. *Láska je láska, když choděj kluci s rukama a holky s holkama*, 1. vyd. Brno: GaTe a STUD, 2007. ISBN 978-80-239-9050-8.

PONDĚLÍČKOVÁ-MAŠLOVÁ, J. a J. RABOCH. *O sexualitě a partnerských vztazích*. 1. vyd. Praha: Galén, 2005. 196 str. ISBN 80-7262-323-0.

PROCHÁZKA, I. *Coming out: průvodce obdobím nejistoty, kdy kluci a holky hledají sami sebe*. 1. vyd. Brno: STUD Brno, 2002. 34 str. ISBN 80-238-8850-1.

ŘÍČAN, P. *Cesta životem, vývojová psychologie*. 2. vyd. Praha: Portál, 2006. 390 str. ISBN 80-7367-124-7.

SPENCER, C. *Dejiny homosexuality*. 1. vyd. Bratislava: Slovart, 1999, 295 str. ISBN 80-7145-302-1.

ŠVAŘÍČEK, R. a K. ŠEĐOVÁ a kol. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. 1. vyd. Praha: Portál, 2007. 377 str. ISBN 978-80-7367-313-0.

VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. Vyd. 2., rozš. a přeprac. Praha: Karolinum, 2012. 531 s. ISBN 978-80-246-2153-1.

WEISS, P. *Sloupky o sexu*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 2010. 142 str. ISBN 978-80-204-2188-3.

WEISS, P a kol. *Sexuologie*. 1.vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2010. 744 s. ISBN 978-80-247-2492-8.

WEISS, P. a J. ZVĚŘINA: *Sexuální chování v ČR-situace a trendy*. 1.vyd. Praha: Portál, 2001. 159 s. ISBN 80-7178-558-X.

ZVĚŘINA, J. *Sexuologie (nejen) pro lékaře*. 1.vyd. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2003. 287 s. ISBN 80-7204-264-5.

Elektronické zdroje:

CODE 004, *Sexuální orientace*. [online]. © 2001 - 2014. [cit. 2013-12-18]. Dostupné z: <<http://www.004.cz/sexuální-orientace>>

The Kinsey institut, *The Kinsey's heterosexual – homosexuál Rating Scale*. [online]. © 1996 – 2014 [2013-12-19]. Dostupné z: <<http://www.kinseyinstitute.org/research/ak-hhscale.html>>

Legislativa:

ČESKO. Zákon č. 140/1961 Sb. Trestní zákon. In: *Sbírka zákonů, Československá socialistická republika*. 1961, částka 65, s. 465-511. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/sb65-61.pdf>

ČESKO. Zákon č. 175/1990 Sb. Zákon, kterým se mění a doplňuje trestní zákon. In: *Sbírka zákonů, Česká a Slovenská federativní republika*, 1990, částka 31, s. 706-736. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/sb-031-90.pdf>

ČESKO. Zákon č. 115/2006 Sb. Zákon o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů. In: *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2006, částka 38, s. 1362-1376. ISSN 1211-1244. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/sb038-06.pdf>